

Kringelfjords-Nytt

Nyheter och information
för dej som bor i
Kringelfjorden
— eller gästar

**SÄRNA-IDRE
GRÖVELSJÖN**

35:e årgången 1986 – 2021

Utkommer 2 gånger om året • Vinter & Sommarnummer

Foto: H. Forsslund

VINTERSÄSONGEN

2021 - 22

Vår bästa tid är nu...

FJÄLLENS BÄSTA PADELUPPLEVELSE

IDRE PADELCENTER

MATCHi

3 DUBBELBANOR 2 SINGELBANOR 7,3METER TAKHÖJD PADEL BUTIK

ÖPPETTIDER: Alla dagar 06-24 • ADRESS: Ljunghemsvägen 13 • 2 km öster om Idre by vid Jones Elservice

Nu firar vi...

- vårt första padel-år den 27 november

En kombinerad invignings- och försenad jubileumfest

Välkomna - vi kommer att ha fina erbjudanden

Padel är en av världens snabbast växande sporter

— Nu även pingisbord & glassförsäljning —

I vår butik hittar du bl.a. tillbehör för padel: Rack, kläder, skor m.m.

— lätt att lära sig, bra motion och fungerar för alla åldrar —

2020 - 2021

All information om oss hittar du på hemsidan: idrepadelcenter.se BOKNING & ABONNEMANG Enskilda och företag via appen MATCHI • Ladda ner på hemsidan

JONES - BYGDENS ELPROFFS

ELINSTALLATIONER: Vi är Er lokala elinstallatör som utför alla slags elinstallationer vid om- och tillbyggnader, installationer, reparationer, service m.m.

ELBUTIK: Småel för hemmet/stugan, radio/tv, vitvaror, armaturer, datorutrustning, alla sorters batterier, återförsäljare Swedol m.m

RADIO/TV: Försäljning, montering och service av: Paraboler, TV, DVD, Video m.m.

DATORTILLBEHÖR / UTRUSTNING: Både för fast och trådlöst

VITVAROR: Spisar, köksfläktar, kylskåp, tvättmaskiner m.m.

Beställningsvaror tar vi hem på 4-5 dagar

UPPGRADE DINA ELRADIATORER:

Element från 1985 och tidigare har ej helt säkra överhettningsskydd. Vi lämnar prisvärda paketpris inkl. montering.

Jones gör det lätt!

Miljövänlig, kostnadseffektivt

Jones - aldrig längre bort än din telefon

Vi är i exklusivt återförsäljare för Sverigepumpen i Särna-Idre och Sälen

— förutom Mitsubishi Electric värmepumpar —
— Kontakta oss för bästa pris —

Butiken är öppen:

Mån-fre 07.00 - 16.00

Lunch 12.00 - 13.00

Telefon: 0253-203 32

Det luktar vinter...

I oktober finns i Norra Dalarna inget återvändo, den härliga vintern närmar sig och snön kan komma på besök - när som helst!

Text & foto:
H. Forsslund

Men några riktigt "coola" av oss hann med några sista sen "somriga" aktiviteter innan vintern kommer på allvar!

Det luktar vinter

I slutet på september finns i Norra Dalarna inget återvändo, vintern närmar sig och snön kan komma på besök när som helst.

Det är morgon och jag stiger som vanligt upp först.

Gryningsljuset smyger sakta fram utanför stugfönstret. Det verkar som om gryningen dyker upp nästan en timme senare här än hemma på ostkusten.

Jag tittar ut, närmast stugan är det fortfarande ganska mörkt, men ljusare ut över stugbyviken och Älvrosfjorden. I Stugbyviken dansar älvorna en mycket stilla slöjdans framför vikens holmar. Bakom holmarna finns absolut ingenting.

Tittar på termometern utanför fönstret, -två grader, och inomhus är det femton. Elementen är inställda på 15 grader, man sover bäst då.

Dagens första uppgifter är att tända brasan i kaminen,

sätta på frukosten och fylla på fågelfrö på stubben framför vår lilla bod. Tar påsen med frön och går ut på den frosthala trappen.

Det luktar vinter... den där lite speciella doft av frostig och fuktig växtlighet som talar om att vintern inte är långt borta. Jag går de få metrarna ner till stubben

Det har ljusnat lite mer nu och gräset på bodtaket ligger ner som om man dragit en kam genom det och frosten glittrar i stråna. Det är alldeles tyst, inte en gren rör sig och ingen

fågel synes än och stjärnorna på himmelen de blänka inte. Läger mina frön på stubben och går in.

När jag kommer in sprakar brasan för fullt, det är verkligen mysigt att känna hur stugvärmen kommer åter. Teet är färdigbyggt och jag dukar fram frukosten. Frukosten har varit rätt enkel sista tiden. Förutom nybryggt "munk-te" (ett fantastiskt smakrikt te som vi beställer från Gotland) står det endast knäckebröd, ost och Bregott med havssalt på bordet. I våras fanns både Gustafskorv, leverpastej och gurka med på bordet.

så är det nästan bara det som behövs på frukostbordet.

Vi hittade härligheterna i vårt stugkök efter att Gustaf med familj varit uppe en vecka, så nu är nästan bara Dala Järna knäcke och Bregott havssalt som gäller. (Oftast får osten stå orörd).

Jag tänder några ljus och väcker Eva, som kommer upp och sätter sig till bords, tittar ut över tavlan som naturen själv målat.

Vi brer våra knäckemackor under tystnad, sätter oss ner och ser på underverket som sker utanför vårt fönster.

Men sedan vår grabb Gustaf hittade Pyramidbröds vedugnsseldade, knasterhårda "Dala Järna-knäcke" på Idre Bua och med Bregott havssalt som faktiskt påminner lite om hemsmör

Dimman ligger fortfarande i stråk nere på vattnet och småöarnas trädkoppar flyter ovanpå det vita och skapar en enastående känsla av djup i landskapet.

Forts. på sidan 4

Du vet väl att du kan läsa detta och tidigare nummer på webben!

Du kan även hämta hem tidningen som pdf. Gå in på: www.kringelfjordens-stugby.se Välj "Kringelfjordsnytt" i menyraden.

KRINGELFJORDS-NYTT

Ges ut av:
Kringelfjordens Skid- & Friluftsförening

Ansvarig utgivare: Hans Forsslund
Slaggvägen 15
135 55 Tyresö.
Telefon: 070-683 78 44
hans.skidofriluft@kringelfjordens-stugby.se

En trevlig och aktiv vintersäsong önskar

Hans Forsslund

Kringelfjordens Skid- & Friluftsförening
och Kringelfjordens Samfällighetsförening

OMSLAGSBILD:

Foto: H. Forsslund

Foto: H. Forsslund

Solen bryter fram och plötsligt dyker städjans välkända siluett upp i fjordens andra ända, och älfvorna lämnar stugbyviken och holmarna träder fram helt klart.

Men föreställningen är inte över. - Ser du skogen brinner nedanför städjan, säger jag till Eva, - det är sjörök eller snarare skogsrök, säger Eva. "Skogsroken" som bara är nattens fukt och frost som stiger uppåt som moln i takt med solens strålar.

Vi glömmar nästan äta utan njuter tysta av tavlan. Plötsligt vaknar jag upp och störtar ut på altanen med kameran i högsta hugg, hann få en halvbra bild innan städjan åter täcktes helt av den stigande dimman.

Ännu en vacker dag i Kringelfjorden tar sin början, vattnet är spegelblankt, växtligheten sprakar i vackra färger och dryper av väta som bildar små silvriga droppar. En stund av stilla lycka med min Eva.

*Satt jag tyst vid hennes sida,
hon, vars hjärta var som mitt,
redde hon med mjuka händer
ömt vårt bo,
hörde jag mitt hjärta ropa, det
du äger är ej ditt,
och jag fördes bort av anden att
få ro.*

*Följ mig broder, bortom bergen,
mot de stilla svala floder,
där allt havet somnar långsamt
inom bergomkransad bädd.*

*Någonstädes bortom himlen är
mitt hem, har jag min moder,
mitt i guldorstänkta dimmor i
en rosenmantel klädd.*

Dan Andersson

Nu snackar vi väder

Vädret bjuder numera ständigt på nya överraskningar.

Det omfattande "trädknäckarvädret" som drabbade oss här uppe i vintras, där tusentals träd knäcktes på grund av nedisning och kraftigt snöfall i Särna-Idre trakten var första konstiga väderhändelsen 2021.

En väderhändelse som ingen av de ortsbor jag talat med minns att detta någonsin hänt tidigare!

Delar av skid- & Friluftsföreningens medlemmar fick ett tufft jobb med att rensa skid- och skoterspår. När man var klar med rensningen föll nya träd över spåren så man fick börja om igen.

Foto: H. Forsslund

Flera medlemmar har på eget initiativ under våren och sommaren fortsatt rensningen inom vår gemensamägda skogs- & parkmark.

Den 11 augusti så var det dags igen. Ett kraftigt oväder in över Kringelfjordens stugby.

En otrolig kraftig hagelskur med centimeterstora hagel föll över byn och färgade marken vit. Storleken på haglen gjorde att man faktiskt blev orolig för plåt/lackskadorna på bilen.

Foton hagelbilder: Kurt Pettersson

Vädret var så lokalt att man på Särnaheden inte märkte något av det, mer än åskan.

Men det stora regnovädet som orsakade kraftiga översvämningar med stor förödelse i Södra Dalarna v 33 märkte vi inte mycket av i Kringelfjorden.

Föll väl ett par millimeter, det var allt som tur var.

Blixten slog ner - räddningstjänsten ryckte ut.

Denna ovädersdag åskade det även häftigt och Blixten slog ner i ett hus uppe på Näverbäcksvägen. Glödlampor exploderade och det kom blixtar ut ur väggurtagen. Räddningstjänsten ryckte ut och kontrollerade huset med värmekameror utan att hitta någon brand.

En person fördes till vårdcentralen i Särna för kontroll. Personen kunde återvända hem efter kontroll.

Foto: Carina Ström

Kringelfjordens Fritidsområde, en rätt säker plats vid häftiga och rikliga regn.

Vattennivån i vår del av Österdalälven kan vissa år skilja upp till tre meter mellan vårflod och lågt sommarvatten. Älvkanterna uppe hos oss är relativt höga och det skall nog till en vattenhöjning på sådär sex meter innan något hus riskerar att ta skada.

Visst har det hänt att man kunnat ro i Stugbydalen några gånger, senast våren 2018 då bilden ovan är tagen.

Anders slaskar, julen braskar

Det finns ett gammalt talesätt som lyder "Om Anders slaskar skall julen braska".

Ligger det någon sanning i att det blir en kall, vit jul om det är regnigt och slaskigt den 30 november då Anders har namnsdag, kan man undra?

Men den som hoppas på en vit jul kanske bör kolla vädret redan den 30 november. Om det då på Andersdagen är regn och slask, så ska ju julen braska med snö och kyla säger ordspråket.

På SMHI borde finnas koll på julvädret så jag "Googlade" på SMHI vad man säger där.

Avgör verkligen Anders vädret?

- Ja det finns faktiskt de som tror det, men naturligtvis stämmer inte det. För några år sedan så kollade en kollega till mig ett anta år tillbaka. Det visade sig att ramsan stämde lika precis lika ofta som den inte stämde. Detta säger Sten Laurin på SMHI.

Vi kollar med SMHI igen. Stämmer att det var kallt och snörikt under 80-talet. Det stämmer, framför allt i de norra delarna av landet och de västra delarna av Mellansverige, säger Sten Laurin på SMHI.

Men visst var vintrarna kallare och snörikare förr.

Själv minns jag 80-talets vintrar i Kringelfjorden där nattetemperaturen ofta låg mellan minus tjuo och trettio grader. En nyårsdag till och med ända ner till -43°. Snövallarna efter vägen täckte ibland halva vägs skyltarna.

Även Särna, Idre Grövelsjön brukar räknas som snösäkra områden, och Särna är ju känt som en av landets kallaste platser.

Men här är det extrema läget som spelar in. Här har vi ett Inlandsklimat.

Ingenstans Skandinavien är det längre till hav än just här i Särna-Idretrakten och det ger normalt kalla och snöfattiga vintrar.

Men här kommer en annan faktor in som kan ge mycket snö, fjällen!

SEPTEMBERSNÖ Foto: H Forsslund

Vinden är ofta västlig och driver de varmare fuktiga atlantvindarna från Norge upp över fjällen där de snabbt kyls ner och förvandlas ofta till stora mängder snö.

Hela 30-talet var mildt i större delen av landet. Men sedan kom 40-talet med sina kalla krigsvintrar, då var det precis tvärt om.

Vit jul i Kringelfjorden?

Sannolikheten för att vi skall få en vit jul i år är dock goda. 90 procent av jularna sedan sextiotalet har bjudit på snötäckta mark här uppe, även om snödjupet inte alltid varit så imponerande. Oftast har de största snömängderna kommit i februari.

Det var nog lite kallare förr, och dessutom under längre perioder.

Med tanke på senaste årens varma vintrar, mins många av oss äldre Kringelfjordare 80-talets stränga vintrar med lite obehag. Minus 25-30 grader på Nyårsafton var inget ovanligt, även om det hänt att någon nyårsafton även bjöd på regn.

Jag minns en Nyårsafton då Seved och jag hade lovat barnfamiljerna i Kringelfjorden skoterturer.

Då temperaturen sjönk under 20 gradersstreck så försökte Seved och jag avstyra det hela på grund av risk för köldskador.

Barnen blev ruskigt besvikna och några började gråta. Vad göra? Vi släppte in alla väntande i vattenverket, samlade ihop extra tröjor, halsdukar. Sedan bylsade vi på barnen så att bara ögonen stack fram.

Ungarna som bara åkte ett varv var, kom rödmosiga och varma tillbaka. Seved och jag som säkert körde en mil totalt i sakta mak, vi var fruktansvärt frusna. Jag stod i duschen länge den kvällen och satt sedan tätt intill brasan. Det tog ett par timmar innan jag fick upp temperaturen.

Den 8 juni 2007 - var det nästan 30 grader varmt - sen kom snön! En vecka senare lagom till skolavslutningen snöade ymnigt och många hade problem att ta sig fram på vägar. Som tur var smälte snön bort på några dagar så ungarna kunde byta snöbollarna mot fotbollar igen.

Sedan blev det snöfritt ända till den 16 september.

Då föll en decimeter snö över Kringelfjorden. Jag var uppe då och vill inte påstå att det var så kul. (Se bilden ovan).

SOMMAREN SOM GICK

Årets sommar har varit bättre häruppe i Norra Dalarna än på många andra platser i landet. Kanske lite för litet regn. Vattennivån i bäckar och älvar har varit extremt låg. Över "Lillströmmen" ut till Playa Kringlé på Vilholmen har man kunnat gå torrskodd eller nästan torrskodd till en stor del av sommaren.

Stora delar av sommaren var vädret mera "lagom" än i södra delarna av landet. Visst var det några värmetoppar på runt 30 grader men oftast har det varit uthärdligt.

En lisa för kropp och själ att få fly Stockholms nattetemperaturer på +27 grader för Kringelfjordens lite svalare väder.

I Stockholmstrakten har sommaren återigen varit rätt tuff med nästan två månaders tropisk hetta.

Natten till torsdag den 15 juli bjöd t.ex. på 27 grader kl. 23.00!

Antligen - långärmat & långbenat

Foto: H Forsslund

Då stod vi inte ut längre utan packade och åkte upp till Kringlan

Visst det var 28 grader när vi kom upp, men redan nästa dag var det långärmat och långbenat som gällde. Tack Kringelfjorden för att du fick livet att återvända.

Nu skall vi snacka riktig kyla!

Fram till 2000 talet hade vi en trofast tillsynsman, Seved Ebers. Seved skötte det mesta i byn från VA-verken till snöröjning och var dessutom stugägarna behjälplig med alla handa göromål. Seved och jag blev med tiden mycket goda vänner.

Efter att jag en dag på 80-talet hade gnällt över att jag tyckte att minus trettio grader var i kallaste laget, så dök Seved upp på kvällen med ett gammalt tidningsklipp från Dala-Demokraten.

- Du ska int gnäll, sa Seved en gång har de vört riktigt kallt här uppi! Läs och begrund!

Överst på tidningsklippet stod med stöd skrivet med stor och fet stil:

Rekordkallt i januari -57 grader!

Det var naturligtvis inte nu i januari, utan den 23/1 1942 som Särna drabbades av denna otroliga kyla med.

Det har dock uppmätts lägre temperaturer men inte i kombination med en vindstyrka på 15 m sek, vilket gör att om man räknar med den s.k. kyleffekten blev den reella temperaturen sjönk ner mot -60°.

Det var en våldsammaste kal-luftsframstöt som drabbat landet i modern tid.

Med tusentals förfrysningsskador, massdöd bland småfåglar, isblockerade hamnar och ett nästan lamslaget samhällsmaskineri som följd.

De som har personliga minnen från den extrema vädersituationen som då rädde kan nästan utan undantag bekräfta att de aldrig upplevt något värre i den vägen, och i tidningarna var köldvägens härjningar påföljande dag "hetare" förstasidesstoff är rapporterna från Europas slagfält. Kombinationen av sträng köld, hård vind och snöbyar var fullständigt unik, och tvingade nästan alla att hålla sig inomhus.

Tidningarna uteblev

Många kommunikationer lamslogs. Stockholmstidningarna uteblev i Dalarna eftersom tidningståget fick axelbrott utanför Uppsala till följd av kylan och femton vagnar spårade ur. Risken för rälsbrott pga. att skenorna blev spröda tvingade tågen att gå med reducerad fart och på stationerna frös värmeledningarna.

Livsmedel förstördes

En annan följd av kölden var enl. DD konserver samt potatis och andra rotfrukter frös och förstördes i källare och förråd runt om i Dalarna – ett svårt avbräck i de ransoneringstider som då rädde. Men i Dala Demokraten gavs också det rådet "att hellre offra en yllekupong på en halsduk att linda runt ansiktet än att förfrys det".

Matcherna "frös inne"

Den 24 januari skulle ha varit en stor sportsöndag med bl.a. 36 seriemat-

cher i bandy, varav dock endast fyra kunde spelas. Men Vikarbyn spelade 2-2 mot Fagersta i -25 och i rykande snöstorm, enligt referatet låg "Prästskogsvallen i ett töcken". Det måste väl ha varit en av de större idrottsprestationerna genom tiderna. Törs vi föreslå SvD bragdmedalj postumt till lagen.

DM på skidor 30 km kunder trots allt genomföras i Mora,

men blev enligt referatet det strapatsrikaste i mannaminne. Matsbo segrade sedan Mora-Nisse fått en köldkol-laps nästan på mållinjen.

Plocka småfåglar med händerna

Mot kvällen sjönk temperaturen i Särna till -38. Noteras bör dock att några dagar tidigare, den 16 februari hade termometern i Särna visat på 42 minusgrader, och det rapporterades att man kunde "plocka in småfåglar med bara händerna". Man får bara hoppas att inte händerna var bara.

Rysk kalluft pumpades in över ett istäckt hav

Enl. Lars Andersson, väderleksobservatör, var det ett extremt högtryck med centrum över vita havet och norra Finland i kombination med ett djupt lågtryck med centrum över södra Östersjön som gav upphov till den här extrema situationen genom att pumpa in rysk kalluft över landets mest ostliga kulingvindar över ett istäckt hav.

Visst vill vi ha snö och kyla, men det här var nog i häftigaste laget - eller hur?

Burrrrrr, burrrrr!

Var nöjd med allt som livet ger...

Att kunna njuta av sol, vind, vatten, berg och stora skogar är något som vi som bor, eller har fritidshus i Norra Dalarna kan glädjas åt.

Naturen och de upplevelser den ger både kropp och själ är nog en av de allra största tillgångar vi människor har.

*Och här uppe finns dessa tillgångar med råge!
- Så var nöjd med vad livet ger... och ut å njut i vinter!*

Foto: H Forsslund (Baloo fr. en filmaffisch för filmen Djungelboken)

Visst skall vi vara ödmjuka för den gåva vi fått att förvalta. Kanske även tänka på att vi kanske alla måste ge lite avkall på något av det vi tagit som självklart för kunna få fortsätta njuta av vår fantastiska natur.

Min vän författaren...

En av mina bästa vänner och tidigare arbetskamrat, Anders Tallbo skrev en gång för länge sedan en avhandling om antikens filosofer.

Anders gav mig ett exemplar som jag troskyldigast läste.

Det var tyvärr bara texten om en lite speciell filosof som fastnade. Den handlade om den självvalt fattige filosofen Diogenes som bodde i en stor tunna.

Som jag minns det så var Diogenes vitt berömd för sina filosofiska tankar om att leva enkelt utan materiella ting och bara finnas till som en del av naturen.

En dag kom världshärskaren Alexander den store

med sina livvakter ridande förbi Diogenes där han satt utanför sin tunna.

Alexander som hört talas om den berömda men fattige filosofen stannade och frågade om det fanns något han kunde göra för honom?

Alexander den store möter Diogenes. Konstnär: Nicolas Andre Monsiau. Bild Wikipedia

Diogenes tittade upp på Alexander den store och sa, att den enda önskan han hade, var att Alexander skulle flytta på sig, så att han inte skymde solen.

Diogenes kanske överdrev lite enligt vårt sätt att se på tillvaron.

Men att livet i samklang med naturen är mer värt i livet än rikedom, ville nog Diogenes säga med detta.

Att sedan Diogenes enligt sägnen aldrig tvättade sig och luktade fruktansvärt illa behöver vi kanske inte ta efter, även om **Professor Agnes Wold** i sin pod på SR-play förespråkar att man skall duscha mer sällan då man enligt professor Wold

har mer bakterier på kroppen efter duschandet än innan!

”– Duschar gör man som en trivselåtgärd, den har ingen mikrobiologisk effekt utan bakterierna snarare ökar än minskar.”

Säger Agnes Wold i programmet. Agnes Wold menar att huden naturligt innehåller försvar mot bakterier, bland annat bakteriedödande fettsyror och antibakteriella peptider som bildas i hudcellerna. När huden är torr är den därför ganska fri från bakterier, men när man tvättar sig försvinner det här försvaret och bakterierna får en fuktig miljö att frodas i.

Själv ökar jag bakteriehalten på huden via duschen mest varje dag, (förlåt Agnes).

Till mitt försvar är att jag tar duschandet kort, sådär två minuter, så förhoppningsvis stannar då några trevliga antibakteriella peptider kvar och slåss för min huds friska framtid.

En annan av mina favoritfilosofer är Björnen Baloo

*Var nöjd med allt som livet ger
Och allting som du kring dig ser
Glöm bort bekymmer sorger och besvär*

*Var glad och nöjd för vet du vad
En björntjänst gör ju ingen glad
Var nöjd med livet som vi lever här.*

*Försök nu och koppla av, ta det lugnt
För låt mej säga dig en sak lilla
psysen, e du flitig som ett bi
Så jobbar du för hårt. Försök inte få
de du inte får
Försök inte nå det du inte når*

*Har du förstått att det här är riktigt
att vad som helst är mindre viktigt
Kan du, utan besvär, bli nöjd och glad
med livet som vi lever här.*

Baloo är kanske inte skogens smartaste i allt, men här har han en stor poäng!

Visst finns det mycket att vara tacksam över, eller hur?

Hans

Fulufjället mitt "hemfjäll"...

DE TUSEN SJÖARNAS FJÄLL

- är lite av ett tema i detta nummer

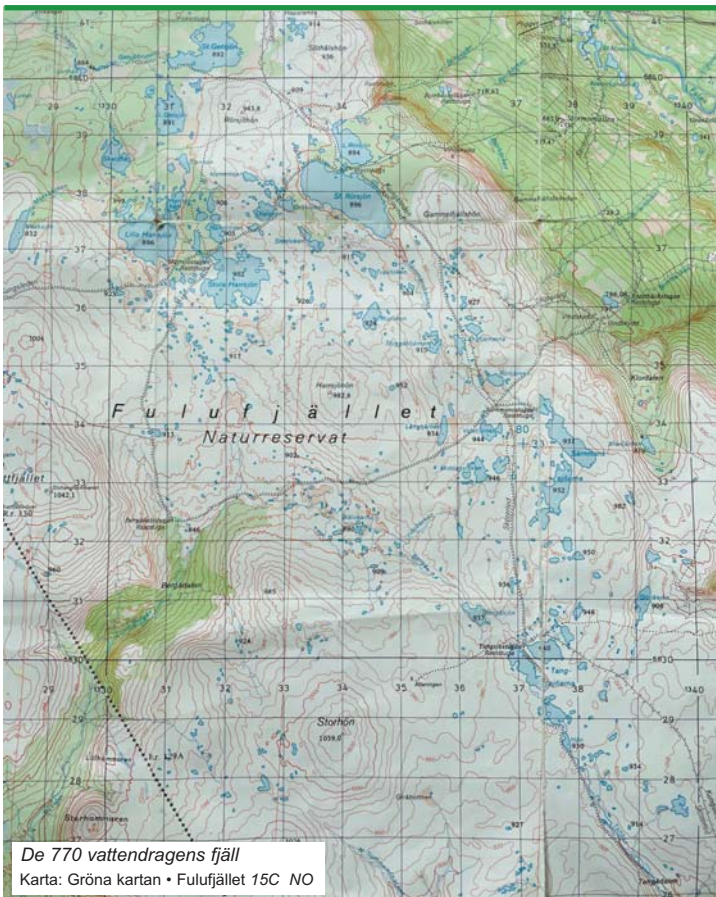
Text & foto i artikeln: H. Forsslund (där inget annat anges)

Bild: Rösjöstugorna

"De tusen sjöarnas fjäll" - visst överdriver jag, - men faktiskt inte så mycket.

När jag räknat ihop alla åar, bäckar, sjöar och små tjärnar på fjällkartan så kommer jag upp till nästan 770 stycken!

"Fulufjället, mitt hemfjäll", kanske låter konstigt då det är Stådjan, Nipfjället som jag ser från mitt stugfönster, medan Fulufjället ligger tre mil fågelvägen åt väster och syns inte alls? - Svaret är just de många vattendragen och de fantastiska fiskemöjligheterna. Jag och min familj hade spenderat många dagar för att inte säga veckor på Fulufjället innan vi satt vår fot på Stådjan och Nipfjället, i alla fall sommartid. Vi var inte ensamma Kringelfjordare som drog till Fulufjälls, det gjorde nog de flesta av oss nybyggare!

Som nybyggare i Kringelfjorden så ville man emellanåt låta hammare och pensel vila och inspektera omgivningarna...

Första vårvintern så fick skidorna vila

Det blev det mest turer upp till Nipfjällsparkeringen med sina jättesnödrivor. Kom man över snödrivorna så hittade man det perfekta söderläget, och bilar och motorljud försvann effektivt bakom jättedrivan.

Plötsligt kändes det som man var på äventyr långt ute på fjället. Här kunde man skotta fram snögrottor, grilla korv, och ungarna kunde åka snowracer på skarföret i utförslutet, medan Eva och jag stekte oss i vårsolen.

Barnens glada skratt, lukten och ljudet från den sprakande lilla brasan, fågelsång, och bäckens pigga brus gjorde att man kände sig tacksam att vi kunde få uppleva allt detta. Bjuda våra busiga tvillingar på inte bara långa jobbige bilturer, utan glada lustfulla dagar, just här och nu! Jättedrivorna finns säkert i vinter med.

På 80-talet var det inte självklart att en ung barnfamilj kunde skaffa sig en fjällstuga, något som troligen gjorde vår vistelse i Norra Dalarna till ett extra stort äventyr!

När väl snön smält så blev "upp-täcktsresorna" fler och vi började höra talas om Fulufjället och Sveriges högsta vattenfall, Njupeskår.

Idag kan man från riksväg 70 se Fulufjällets sluttningar som ligger med långa stråk av snö ända in i augusti. På 80-talet stod skogen tät ända in till vägkanterna, nästan hela vägen från Älvdalen upp mot Särna, Idre och ända upp mot Grövelsjön. Hyggen efter vägen såg man nästan inga utan det var bara de många vackra myrarna som glesade ut skogen emellanåt.

Något Fulufjäll syntes inte till från vägen på den här tiden, men älg såg man till nästan varje gång man passerade genom "sjumlaskogen" mellan Älvdalen och Särna. Älg efter landsvägen saknar jag inte så mycket, men skogen desto mer!

Att man har breddat vägen och tagit bort skog som på den här tiden stod lite väl nära vägaren och kunde skymma sikten, det är naturligtvis en välgärning som säkert hindrat många viltolycka.

Jag hade egentligen inte tänkt skriva om Fulufjället i detta nummer av tidningen.

Det var vårt besök nu i september hos "Mr. Fulufjäll him self", Leif Frölander och hans fru Ingegerd i Tjärnvallen som väckte idén. Tjärnvallen är en liten men otroligt vackert belägen by nedanför fjället. Byn ligger mellan några tjärnar förbundna med en liten lugnt flytande å som ger landskapet sommartid ett nästan pastoralt intryck, så det kanske inte är så underligt att det funnits konstnärer här på trakten och än idag kan man köpa tavlor och hantverk i "Glada Ladan" sommartid.

Det var i det Frölanderska köket över några koppar kaffe, som minnen av händelser och äventyr på detta fantastiska fjäll radade upp sig och ville komma ut.

Vi har känt Frölanders sedan tidigt 80-tal och vi brukar träffas några gånger om året.

Nu har pandemin gjort att vi inte sets på ett par år så samtalsämnen fattades inte, och många minnen och händelser kom upp runt kaffebordet i stugan nedanför fjället.

Här i köket kände jag att jag vill dela med mig av detta fjäll som rymmer så mycket av minnen, och inte minst historier och "små äventyr" som t.ex. norrmannen som for nedför Njupeskärsfallet i en tunna.

När jag tog upp den historien så berättade Leif att han själv burit ner

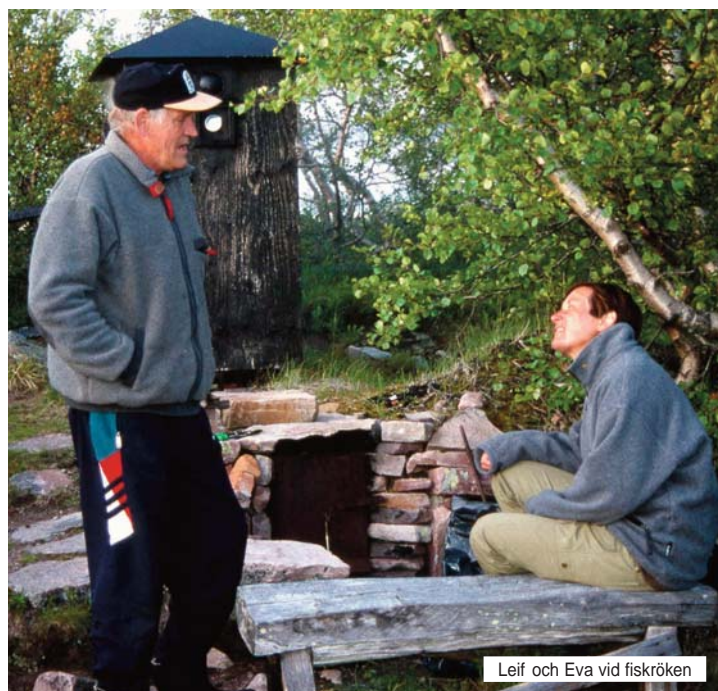
den tunnan där den fastnat mellan några stenar nedanför fallet och nu fanns den tunnan vid sidan om garaget. Leif visade mig tunnan medan jag berättade historien om norrmannen. Detta och flera andra historier och äventyr kommer jag att berätta längre fram.

Innan vi lämnade Tjärnvallen sa jag till Leif:

– På åttiotalet var vi unga, och då var vi goa vänner, nu har åren gått och mycket vatten har runnit nedför Njupån så idag är vi gamla vänner i ordets rätta bemärkelse, eller hur?

– Ligger mycket i det sa Leif och vinkade av oss.

Leif och Eva vid fiskröken

Mr. Fulufjäll

Leif Frölander är ursprungligen stockholmare som förälskade sig i sin "fjällbrud" Ingegerd och fjället, (i den ordningen).

Leif "ärvde" jobbet som uppsyningsman av en släkting till Ingegerd. Leif och Ingegerd Frölander har sedan dess bott och fortfarande bor i Tjärnvallen nedanför fjället sedan 70-talet.

Leif har tillbringat stora delar av året uppe på fjället och ofta var Ingegerd med ända fram till Nationalsparksbildandet då Leif gick i pension.

Sommartid och vissa tider under senhösten och vårvintern var Rösjöns lilla fjällstation bemannad för att göra den tillgänglig för fiske på höst- och vårisarna. Bästa isfisket är precis efter isläggningen och strax före islossningen.

Lätt på foten...

Det skulle vara intressant att veta hur många mil "Leffes" ben gått på fjället. Som uppsyningsman hade han i uppgift att förutom sälja fiskekort, hyra ut stugor och båtar, se till att inget tjuvfiske bedrevs, även gå runt på fjället för att kolla upp raststugorna. En sådan runda tog en hel dag och det blev nog tre mil skulle jag tro.

Många uppgifter

Sedan var det även andra uppgifter som skulle skötas åt Länsstyrelsen. Bland annat skulle vattenprover tas och provfiske i sjöarna skulle också göras någon gång om året.

Detta provfiske skedde med ett specialtillverkat nät som hade maskor som gick från små till stora på ett och samma nät, på så sätt kunde man få något som när hum om hur förhållandet var mellan större och mindre fiskar i ett vatten. Det hände att jag fick vara med på sådana provfisket.

En både spännande och rolig upplevelse som jag minns med glädje.

Jag minns tillfällena när jag mött Långa Leffe i "mördarbacken" från parkeringen och upp på fjället.

Leif hade sin jättestora ryggsäck alltid proppfull med förnödenheter. Värst var det nog den gången han hade med 50 läskburkar i ryggen på sin väg uppför mördarbacken! Förutom den egna provianten i ryggsäcken så fanns det ofta med beställningar från gäster i Rösjöstugorna, något som den alltid så bussige Leif hjälpsamt släpade upp.

Den snåle mannen från Kringelfjorden...

Leif berättade en gång för mej att en kringelfjordare (hoppas över namnet med hänsyn till personen, grannar, släkt och vänner) bad honom köpa en limpa till honom när han ändå var ner till Särna och provianterade. Leif fick en femma i medskick av Kringelfjordaren.

När Leif väl tillbaka upp till Rösjöarna och överräckte limpan så sa kringelfjordaren – Och så kronan? – limpan kostar bara fyra kronor! Som frakten var gratis så lämnade Leif över kronan till den snåle mannen från Kringelfjorden.

"Den snåle mannen från Kringelfjorden..." - kom ofta upp fiskade i vattnen på fjället och blev trots allt lite kompis med Leif med åren.

Leif blev en viktig del av fjället och vi är många som blivit hans vänner genom åren. När man genomskådat hans lite vresiga attityd och kommit bakom masken på det bruna och väderbitna ansiktet, så hittar man en av de vänligaste människorna i världen.

En och annan otrolig historia som kanske inte alltid har riktigt verklighetsförankring har man även fått sig till livs genom åren. Många trivsamma stunder uppe hos Leif har jag och min familj och många fiskare och vandrare med oss haft.

Forts. Sid 10

RENOVERING NYBYGGGNATION OMBYGGGNATION TILLBYGGGNATION MATTLÄGGARE

Vi hjälper dig!

NYHET!
Nu utför vi även
sprutisolering!

Fredrik & Morgan
Bygg AB

SÄRNA - IDRE

**Kontakta oss
för en offert!**

073-984 84 01 • 073-500 70 89 • fmbyggab.se

Forts. Fulufjället...

Leif har numer fått lite ont i benen och kommer sig inte upp efter den otroligt branta mördarbacken vid Njupeskärsparkeringen, eller efter stigen bakom sin stuga och upp till Rösjöarna.

Någon gång händer det att han och Ingegerd får hänga med en helikopter upp, och vintertid så kan det bli någon skotertur upp. Det händer nu mer inte allt för ofta, men Leif och Ingegerd blir lika glada som vemodiga vid de numer sällsynta besöken uppe på fjället som väcker så mycket minnen.

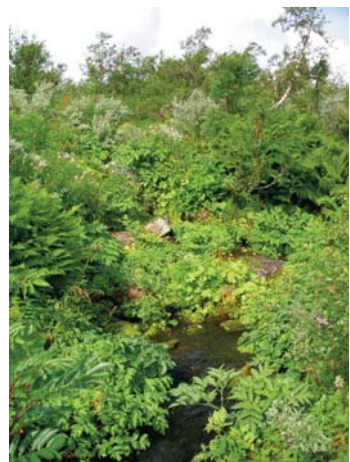
Mördarbacken...

Den branta backen som går rakt upp från Victorialeden vid myrens södra ända. Den har jag gått många gånger i yngre dagar fullastad med tält, sov-säckar, fiskeutrustning och mat för flera dagar.

Som tur finns ett vindskydd precis innan man kommer upp på fjällplatån. En källa med klart friskt vatten springer upp precis bakom vindskyddet att släcka törsten i.

Vindskyddet i "mördarbacken".
En bra illustration på hur ombyttligt
vädret kan vara på Fulufjället.

Bakom vindskyddet springer en vacker
källa upp med klart friskt vatten.

Nu till själva fjället och historier från "Sanna livet".

Först tänkte jag berätta lite fakta om själva Fulufjället och något litet om Mr. Fulufjäll och hur han hamnade där. Sedan blir det lite plock från minneas bank och små äventyr som utspelat sig på Fulufjället.

Som vanligt så skriver jag här mest om mina egna upplevelser, minnen och "små äventyr". Allt eftersom de dyker upp när jag skriver. Hoppas att ni kära läsare har överseende med det.

FULUFJÄLLET - Riset, buskarnas och framförallt stenarnas och vattnets rike..

Fulufjället – Riset, buskarna och framförallt stenarnas och vattnets rike

Fjällplatån består av gräshed, lavhed, rished och stora klapperstensfält. Inlandsisen och årtusendens erosion har fullkomligt smulat sönder det lättroderade sandstensberget. Nästan ingenstans ser man urberget titta fram. Den östra sidan har is och vattenströmmar grävt ut djuprännor och dalgångar.

Den mest dramatiska djuprännan är naturligtvis den fantastiska Njupeskärsförkastningen.

Njupeskärsfallet Foto: Christer Parthe

Denna djupa canyon där njupeskärsfallet i den innersta delen kastar sig ut sina 95 m. Fallet ligger i nästan evig skugga.

Förkastningen är så djup att solen endast når fram till fallet under några tidiga mornar vid fyratiden kring mid-sommar.

De flesta besökare går leden direkt från parkeringen till fallet. Visst är det pampigt att beskåda fallet nerifrån. Men fallet bör närmas uppifrån. Man väljer då att gå den vänstra stigen som går i myrkanten upp mot fjället. Gå sedan "mördarbacken" upp till kanten på platån, ta av vid skylten som pekar på leden mot fallet.

Den vy man får när man vandrar efter klyftkanten och in mot platsen där den lilla ån kastar sig ut är ganska majestätisk!

Dessutom känns det lite äventyrligare när man slipper alla människor som söker sig till fallets nedre del under turistsäsong.

Snön ligger djup längst in i fallet långt in i juni.

Foto: Christer Parthe

Går man på snön fram mot fallet bör man vara mycket försiktig.

Vattnet och vattenången har gröpt ur djupa tunnlar under snön. Har man otur kan dessa brista och man ramlar ner och förs under snöfältet som i början på juni är runt tio meter tjockt. Alltså ett sådant äventyr kan tidigt på säsongen vara minst sagt livsfarligt.

Gå aldrig ensam och ha helst ett rep mellan er.

Dessutom bör man tänka på att när nätterna fortfarande bjuder på minusgrader fryser smältvattnet i sprickorna och kan sedan orsaka stenras nedför de branta sluttningarna.

Många röda kylskåpstora stenblock som ligger och lyser bland de "gamla grå" talar sitt tydliga språk.

Vackert är det. En sällsam upplevelse är att i soluppgången en tidig vårmorgon sitta uppe på ravinkanten, känna solens första värmande strålar och se fjällvråken landa vid boet på klipphyllan mitt emot.

Fulufjället har rika mattor av renlav och fönsterlav,

något som man inte ser så ofta på våra annars renbetade fjäll.

Här på Fulufjället har det inte varit tillåtet att bedriva renskötsel.

Visserligen kommer det in en del norska renar då och då både vinter och sommar. Sommartid är det ofta norska tjurar som inte följt med huvudflocken. Vintertid händer det ibland att hela flockar på många hundra djur tillfälligt "förirrar" sig in på svenska sidan.

Jag har själv haft svårt att komma förbi en jättestor renar en vinter. Fick lämna leden i en vid sväng för att komma förbi utan att skrämja djuren.

Fulufjället har områdets rikaste nederbörd.

Detta gynnar fisken som har otaliga vattendrag att gå i. Ingenstans i södra fjällvärlden ser man ett fjällmassiv mera rikt på vattendrag och sjöar än här på Fulufjället. Fjället är vida berömt för sitt fina fiske efter röding och öring.

Fångsterna av röding och öring började gå ner på 70-talet på grund av försurningen.

Den kalkfattiga berggrunden har svårt att klara av de tilltagande luftföroreningarna som tyvärr nått ända hit. Kalkautomater installerades och fisket är i alla fall tillfälligt räddat.

Stora och Lilla Rösjön håller idag goda, om inte alltid så lättfångade bestånd av röding (som är den enda fiskart som finns i dessa sjöar).

Harrsjöarna håller trots namnet inte en enda harr!

Harren försvann redan på sjuttioalet. Anledningen vet jag inte. Kanske utkonkurrerad av röding, öring och nykomlingen lake.

Skarphån kanske bjuder på det bästa fisket.

Här har jag dragit mina flesta öringar. Största fisk jag fått på fjället var en röding på dryga kilot.

Men enligt Leif Frölander landas fiskar på både två och tre kilo varje år.

Vi som varit på fjället sedan tidigt 80-tal, vi har märkt att fjället håller på att växa igen!

Fjällbjörken har krupit högre och högre upp och står betydligt tätare än förr. Vi fiskare och vandrare kanske inte uppskattar förbuskningen, med det verkar fågellivet göra.

På försommaren är Fulufjället ett verkligt fågelfjäll

Lappspårven och blåhaken sjunger

från videsnår och dvärgbjörk. Fjäll och ljungpiparnas ömkliga läten följer fjällvandraren när fågeln försöker locka bort inkräktaren från ungarna. i som gömmer sig ripriset.

I skymningen hör man får som bräker nere vid myrhålen. Det är dubbelbeckasinens märkliga sång.

Den som tältar på fjället under augusti får höra många underliga ljud

Det mest underliga är riptupparnas "guckande" skratt. En minst sagt galen nattvandrare.

De många vattendragen bjuder också på rikt sjöfågelliv. Här finns den smalnåbbade simsnäppan, sjöorrar, alfågel, bergand, rödbena och smålom. Smålom som annars är en rätt sällsynt fågel, kan under augusti oroligt dra fram i flockar fram och åter över Harrsjöarna. Detta i avvaktan på den förestående resan till något sydligare breddgrader.

Fulufjällets dalgångar och fjällsluttningar bjuder på många "gamla kämpar" av märket furu och gran.

Här är den mänskliga påverkan på skogen mycket liten och bäckravinerna bjuder på växtkraft utan like, och martallar och granar vrider sina stammar upp mot ljuset så långt de kan.

Granarna som ofta står lite mer skyddat kan nå enorma höjder i skydd av fjället. Furorna som vågar sig på att sticka upp, snöps ovillkorligen av fjäll-

Bäckravinerna har växtkraft utan like vinden, det vittnar alla svarta och avbrutna toppar om.

En märklig syn bjuder granarna efter Njupeskärsravinerna upp mot Njupeskärsstugan på. Alla grenar som vetter mot väst saknar helt grenar. Alla granar tycks peka mot Ekorråsen och Siksjöberget.

Forts. sid. 12

Fina fiskar: Öring och röding uppdragna ur Skarphån av min kompis Christer Parthe

Välkommen till Norra Dalarnas ledande fastighetsmäklare.

- Största utbudet av fjällstugor, villor, bostadsrätter och tomter.

Vill du veta vad din bostad är värd idag?

- Prata med oss för en kostnadsfri värdering. Vi finns alltid nära till hands.

Fastighetsbyrån Idre 0253-201 80 • idre@fastighetsbyran.se

fastighetsbyran.se/idre

Följ oss gärna!
Fastighetsbyranmoraidre

Fastighetsbyrån

Forts. Fulufjället...

Siksjöberget 791 möh. lär vara Sveriges högsta trädbevuxna berg med riktig fullvuxen skog på. Visserligen har skogsbolaget försökt ändra på detta. Västslutningen avverkades på 80-talet.

Enligt orsbfolkningen tog skogsbolaget skogsarbetare från Schweiz (eller var det Norge) för att avverka den otroligt branta bergssidan. Skogsmaskinerna fick fästas med vajrar för att inte rulla ner. Det hela lär ha blivit ett dyrt äventyr för skogsbolaget som låtit bergets brantaste sidor fått vara ifred sedan dess.

Om det är sant eller bara en skröna med skogsarbetare från Schweiz, det vet jag inte. Berget har i alla fall stått där med sin ena sida med delvis planterad ungskog och övriga branter orörda. I övrigt så verkar det som all lättavverkad skog runt omkring försvinner med fjällvindens fart.

Bilden tagen från ett (tomt) örnbö 752 möh. I bakgrunden syns hygget på Siksjöbergets västsida.

Särnait

Vad som däremot är absolut sant är att man funnit en tidigare okänd bergart här på Siksjöberget, särnait.

Bergarten bär nu det stolta namnet Särnait.

**Särnait finns förutom i Särna ett fåtal mindre fyndigheter i världen.*

För cirka 285 miljoner år sedan inträffade någon form av vulkanutbrott i området väster om nuvarande Särnaheden, vilket resulterade i att Siksjöberget och Ekorråsen bildades. Bergen består av bergarten nefelinsyenit med en mycket speciell sammansättning

ning av mineraler och kallas därför för Särnait.

Siksjöberget (791 m.ö.h) är Sveriges högsta skogklädda berg och har, tack vare den speciella berggrunden, förhållandevis hög bonitet vilket markvegetationen, som utgörs av frisk blåbärstyp, visar.

Fulufjället består av sandsten med inslag av den lättvittrade och näringsrika bergarten diabas. Sol, vind, vatten, kyla och glaciärer har under årmiljoner vittrat och skulpterat fram Fulufjällets nuvarande form.

Blockmarkerna har orsakats av frostsprängning, bergstupen och ravinnerna är formade av inlandsisens, bäckar och floder.

Skulpteringen pågår fortfarande, särskilt vid Njupeskar som får en allt djupare nedskuren ravin.

**Källa: sverigenationalparker.se*

Fulufjället är ett mycket annorlunda fjäll på många sätt

Inte bara när det gäller fjällets form, steniga hedar, blockmarker och de otaliga vattendragen. Fjället har även ett rikt växt- och djurliv.

LAVAR OCH MOSSOR

Fulufjället har som jag nämnde tidigare en ovanligt rik växtlighet. Här lär bl.a. finnas en tredjedel av alla de mossarter vi har i landet.

T.ex. taigabjörnmossa, fingerfliksmossa, snedbladsmossa bokfjädermossa, fjällnardia, jökelmossa, spärtrasselmosa, polarslevmossa, hornvitmossa.

Fulufjället har inte betats av ren på många år. Uppe på fjällplatån finns tjocka lavmattor av främst renlav och fönsterlav.

Mossa i blöjan

På myren hittar du vitmossa. Förr i tiden användes vitmossa i blöjor eftersom den suger upp mer vatten än bomull. 395 olika arter av mossor och 421 olika arter av lavar växer på Fulufjället.

Lena's

KÖK & BAR, SÄRNA

DAGENS LUNCH

Mån-fre 11-14.30

Svensk husmanskost & stor salladsbuffe i mysig herrgårdsmiljö med fantastiskt utsikt!

À LA CARTE, PIZZA & FULLSTÄNDIGA RÄTTIGHETER!

Se hemsida/facebook för öppettider

Middagar, Konferenser, Släkträffar, Matlådor, Smörgåstårter, Catering mm.

Boka hos oss!

Vi hämtar er! Tur & retur 100:-/person, min. 5 pers.

Välkomna önskar
Lena med personal!

Tel. 070-333 53 59

Särna Camping

sarnacamping.se

BLOMMOR OCH BÄR

På platån är marken näringsfattig. Här finns Blåbär, ripbär, hjortron, lappljung, dvärgbjörk, fjällsyra, snöbräcka och polarull.

Längs bäckarna växer det desto mer och i dalgångarna kommer bergarten diabas fram och ger en mer näringsrik jord. Här kan du hitta tola, fjällvanne och stormhatt.

Nordisk Stormhatt

TRÅD

Nedanför platån dominerar gran, tall och fjällbjörk, men du kan också hitta hägg, rönn, sälg och asp.

Världens äldsta träd är en klon av en gran som vuxit på samma ställe i 9550 år. Den slog rot alldeles efter den senaste istiden och har överlevt tack vare att den skjutit nya rotskott.

Vid undersökningar har vedrester hittats under granen som åldersbestämts med kol 14 metoden. Trädet har döpts till det föga svenska namnet *Old Tjikko*.

Bild: Fulufjällets Naturrum

Jag är så gammal att jag träffade Old Tjikko redan innan han döptes. När vi satt i det Frölanderskaköket nu i höstas pratades naturligtvis gamla minnen från Fulufjället.

Då kom "världens äldsta gran" upp. Leif sa då - den här granen har ni gått förbi under alla år när ni gått ner till Skarphån, vet ni det?

Eva och jag har faktiskt pratat om det inte kunde vara just den granen som vi haft lite som kännemärke, kommenterade jag. Man ser den slitna, vindpinade granen på håll när leden börjar gå ner mot Skarphån. Kul att fått det bekräftat.

Visst trodde vi att granen kunde vara rätt gammal, så där 30-40 år då den var rätt sliten, men nu förstår vi att granen är något "lite" äldre.

DJURLIV

På Fulufjället möts många av Sveriges vilda djurarter. Alla stora svenska rovdjur finns här. Du kan hitta spår efter björn, järv, varg och lodjur. De mindre rovdjuren skogsmård och räv trivs också här.

Bild: Wikipedia

ÄLGAR finns det gott om på- och runt Fulufjället. Det sägs att här går Dalarnas största Älgar.

En kväll var vi på väg hem till Kringelfjorden efter ett besök i Tjärnvallen. Det var älgjaktstider och jag hade frågat Leif om han inte jagade. Näe, sa Leif.

Jakt har inte intresserat mej. Jag hörde dessutom att det inte går så bra för jaktlaget här den här hösten, -Kanske har det annars så bra älgbeståndet minskat av någon anledning?

Som sagt, vi var på väg i bilen tillbaka till Kringelfjorden och strax vi lämnat Tjärnvallen stod massa bilar på en liten ängslycka. Ett antal jägare stod i en grupp och pratade. (Kanske om dagens dåliga jaktlycka?)

Alldeles efter jaktlaget, på en annan liten ängslycka på samma sida gick fyra älgar och betade helt lugnt.

Lite dråpligt var det och ett litet nästan skadeglatt leende kunde nog ses på våra läppar.

HERMELINEN - en snabb rackare Kanske får du även träffa fjällets roligaste och snabbaste herre, lilla hermelinen, (Ja, kanske även fru Melin). På vintern är den vit med en svart svanstipp och på sommaren brun med gul undersida.

Att hermelinen är snabb det kan jag stryka under på. Vi hade en vedstapel mot husväggen i Kringelfjorden på den tiden vi var "nybyggare".

Bild: Wikipedia

I den vedstapeln bodde en höst en fin hermelin med vitt skjortbröst.

Han/hon/hen var så snabb att det var omöjligt att förstå! När huvudet drogs in i övre vedraden så stack det nästan omgående ut någon annanstans i vedtraven. Vi försökte ta tid, men det gick inte då klockan inte visade hundradelar!

Ett minne väcker ofta andra

När man skriver om någon liten händelse så dyker ofta andra minnen upp som anknuter.

På åttiotalet fick jag en liten fin bok i födelsedagspresent; "Jakt och fiskehistorier" skriven av Emil Persson från Storsättern (Grövelsjön).

Denna lilla fina berättelse är hämtad ur just den boken.

Oförglömliga upplevelser med "Herr Melin"

Det var våren 1971 jag väntade att Grövelsjön skulle bli så pass isren så jag kunde fara opp till fiskestugan, ett viktigt ärende.

Det låg ännu mycket is kvar i södra ändan, men som sjön låg alldeles blickstilla stakade jag båten igenom så jag kunde starta motorn, och sedan tog det inte lång stund förrän jag hade utträtt mitt ärende och var på väg tillbaka.

Lite mer än halvvägs upptäckte jag något som rörde sig i vattenytan. Jag tvärstannade motorn och tog årorna.

- Nu såg jag att det var en hermelin som var på väg mot västra stranden.

Han simmade ganska fort så det blev en smal strimma efter honom. Jag reste mig opp och höll en åra i händerna, nu var han 15 à 20 meter ifrån mig när jag ropade:

Vänta får Du åka med mej. Ögonblickligen vände han och kom rakt emot mig, jag höll åran ner i vattnet och han kravlade sig opp på årbladet, och jag lyfte honom in i båten.

Efter den långa simturen i det iskalla vattnet var han märkbart stel och ovig och nu ville jag inte störa min förnämliga passagerare med motorbuller, utan satte mig och rodde, då

jag uppfattade något som rörde sig till höger om mig, jag vred på huvudet lite, och där på båt-kanten alldeles invid årtullen sitter han lugnt och orädd på mindre avstånd än en halv meter och tittar mig rakt i ögonen, sedan for han ner i båten bakom mig.

När jag sedan tittade bakom mig syntes han inte till, men inuti min täckjacka framme i fören pillrade det och rördes,

och där uppehöll han sig tills han återfått kroppsvärmen och slickat sig torr. Sedan kom han fram igen, smidig och graciös, och satte sig på båt-kanten tittande mot sitt mål på västra stranden och betedde sig som att han ville fortsätta sin resa.

När jag var inne bland isflaken igen, höll jag fram åran åt min resenär, som han villigt kröp fram på. När jag lutade åran mot ett isflak så kröp hermelinen smidigt ner på flaket och gick tills det blev öppet vatten, där simmade han till nästa isflak, så fortsatte han, ömsom på is och ömsom i vatten, tills han nådde en udde på västra sidan.

Något så märkligt får man nog sällan vara med om ute i naturen, och glad över denna händelse for jag hem en upplevelse rikare.

Emil Persson
Storsättern/Grövelsjön

FJÄLLÄMME, SKOGSLÄMME och sork och olika sorters möss syns ofta till. Fjällämlen är ett mycket

Fakta & Bilder, lämlar: Wikipedia

vackert djur som i mitt tycke påminner om ett litet gulligt marsvin.

Men låt inte skönheten bedra. En lämmel kan bli riktigt arg och faktiskt skälla ut dig om den tycker att du stör eller är i vägen!

Bild: Wikipedia

Vid ett nattligt fiske vid Skarphån så stod det blötsligt en lämmel nedanför ena byxbenet tittande upp på mig med ett våldsamt och gällt skällande.

OK, jag är inte lång, men nog var han väl uppkäftig? Även en kille på (nästan) en och sjuttio borde inge en viss respekt till en lymmel-lämmel, kan man tycka.

När jag dagen efter lämmelmötet passerade samma plats låg där en död lämmel?

Forts. Sid. 14

Välkommen till Gulf Idre!

**Kiosk
Fastfood
Smörgåsar
Ved
Biltillbehör
Drivmedel**

**Däckverkstad
Hyrsläp
Gasol
Bilbatterier**

ÖPPET
Mån-fre 07-21
Lör-sön 08-21

Gulf Idre
0253-201 12
info@gulfidre.se

Europcar

Forts. Fjälllämmel

Jag tänkte i mitt stilla sinne;

- endera är det hans fru som jag klivit ihjäl i mörkret, och då kan man ha en viss förståelse för att han blev upprörd. Eller så dog herrn själv av skräcken av att möta en sådan jätte till människa.

Lämmeltåg ända till Särna via Kringelfjorden.

I juli 2011 gick lämlarna i tusental nedför fjället.

I skogskanten stötte de på skogslämlarna som frågade – Vart är ni på väg? Vi vet inte, sa lämlarna. – Låter trevligt sa något tusental skogslämlar och hängde på.

Så en när vi en dag gick ner i stugbydalen låg det fullt med döda fjälllämlar och skogslämlar efter stigen och nere efter älvkanten.

Badförbud i Särna

DT. skrev samma vecka om att det var badförbud i Särna pga. förhöjda halter av interspinala enterokocker.

Kommunen uppmanades att försöka få bort mössen och lämlarna från badplatsen innan fler vattenprover skulle tas.

Varför uppstår dessa underliga "vandringståg"?

Enligt Naturvårdsverket är ett lämmeltåg ett vandringståg bestående av fjälllämlar (Lemmus Lemmus).

Vanligtvis förklaras beteendet av att år då populationen av lämlar är stor, ett så kallat "lämmelår", uppstår vandringståg hos lämlarna, bland annat på grund av matbrist/trångboddhet.

Källa: Naturvårdsverket

Lämlarna går och går i stora grupper tills de dör av svält eller drunknar i någon sjö eller älv.

Ursprunget till dessa historier kan komma av att lämlar lättare dör i okänd terräng och att de faktiskt simmande ger sig ut i floder och sjöar och drunknar, det eftersom lämlarna bara är vana att simma över mindre bäckar och inte förstår faran i stora vattendrag och inte orkar simma, utan drunknar.

Att fjälllämlarna fick med skogslämmel på tåget verkar besynnerligt? Detta då jag inte kan hitta något om att även skogslämlarna skulle ha det beteendet. Helt klart är att det låg lika mycket döda skogslämlar i Stugbydalen i Kringelfjorden och efter älven som fjälllämlar.

Det är möjligt att när man talar om "lämmeltåg" kanske det omfattar lämlar i stort?

Det var både första och sista gången vi fick ta del av detta fenomen "lämmeltåg".

Fjälllämmeln

- är släkt med sork och hamster. Fjälllämmeln lever främst i fjällen, gärna i närheten till vatten. De lever huvudsakligen på gräs och mossor.

Färgen på pälsen är gulaktig på undersidan, rödbrun på sidorna och bakkroppen och med svarta inslag på ryggen. Längden är 12-15 cm med den korta svansen inräknad.

Bild: Wikipedia

Skogslämmeln

- är omkring 8–11,5 centimeter lång och väger mellan 20 och 40 gram.

Den korta svansen är omkring 1 till 2 centimeter lång och syns, i likhet med de små öronen, knappt utanför pälsen. Pälsen är mörkt blågrå med något ljusare undersida, och har på bakre delen av ryggen en rödbrun fläck som misstänks vara säte för en doftkörtel.

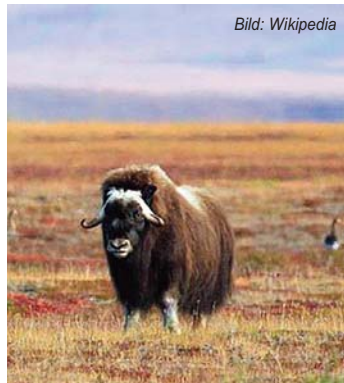

Bild: Wikipedia

Myskoxen på Fulufjället

Trist och ensamt på fjället sa myskoxen och flyttade ner till Särna

Nej, Myskoxarna tillhör inte fulufjällets fauna men för ett antal år sedan dök en myskoxe upp på Fulufjället.

Som jag minns det så vandrade myskoxen ner mot Särna. Den stora och kraftiga myskoxen sågs en dag i mitten på oktober stående nästan mitt i Särna och den sågs av flera personer.

Myskoxen antogs vara på jakt efter sällskap av någon annan myskoxe som "luktar gott och är trevlig", som Hanna Ferm sjunger i sin låt "För evigt". Under sådana utflykter kan myskoxen avverka åtskilliga mil på ett dygn.

Vad gör man inte för att hitta någon som luktar mysk och är trevlig!

FÅGLAR

I Fulufjället häckar arter som trivs i skogen, på fjället och i vatten. På bergväggen vid Njupeskärs vattenfall har världens största falk, jaktfalken, häckat vid ett antal tillfällen. Efter den första häckningen lämnade fyra ungar boet och två år senare var det två som prövade sina vingar.

Om man står ovan fallet på södra sidan och tittar tvärs över så ser man häckningsplatsen.

Kurvans TYG & KLÄDER
IDRE 0253-205 04

Välkommen till oss
Kläder och tyger i mängder!

BUTIKEN SOM HAR DET MESTA.
Här hittar du: Dam, Herr & Barnkläder.
Tyger: metervaror och färdigsydda gardiner.
Garner, stickor, sybehör

Vi syr även på beställning.

Välkommen till vår butik mitt i byn
Heminredning för alla

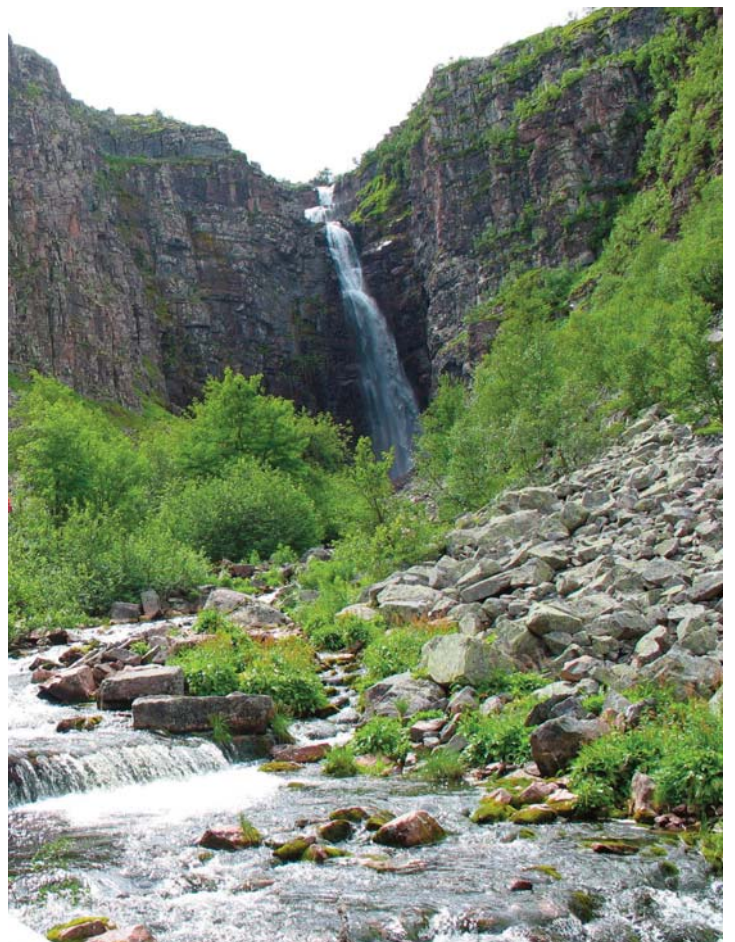
Lakan • dukar • ljus • lampor • mattor • handdukar • skor mm.

0253-205 03

Öppettider för båda butikerna

Måndag - Fredag	10:00 - 18:00
Lördag	10:00 - 13:00
Söndag	Stängt

Välkomna önskar personalen!

En otillgänglig avsats där bara mängden av ljus avföring mot klippväggens rödgrå färg avslöjar jaktfalkens otillgängliga bo.

Ljungpipare, blåhake är vanliga på fjället sommartid - Även skogsfågel som dalripa, orre, tjäder och ringduva ses ofta. Sparvuggla, hökuggla, fjälluggla och pärluggla har setts liksom blå kärnhök.

Lavskrikan som besöker naturum varje dag är ett säker kort. Strömstaren och forsärlan letar mat i forsarna nedanför Njupeskar. Ringtrasten och bofinken sjunger vid Njupeskärestugans granskog.

Andra fåglar som skulle kunna kryssas på Fulufjället är alpina fåglar som bergand, sjöorre och smalnåb-bad simsnäppa, men också stenfalk, ljungpipare, brushane, kungsörn, småspov och gök.

Göken har jag själv hört på/från fjället långt in i juli månad!

Häger: Bild: Wikipedia

Häger har vi sett en gång uppe på fjället

Det var när Eva och jag tältade på den lilla landremsan mellan Fulubågan och det lilla namnlösa vattnet strax nedströms St. Harrsjön.

Jag stod på andra sidan det lilla vattnet och tittade över mot Eva som solande i strandkanten på andra sidan. Då får jag se en rolig syn. Ovanför Eva kommer en häger flygande, precis när hägern passerar Eva på låg höjd gör den en tvär inbromsning och gör en U-sväng, tar ett varv för att titta på det "underliga" djuret som ligger på marken innan den snor runt och fortsätter sin färd söderut.

Bild: Länsstyrelsen Dalarna

BJÖRN

Björnen Zakris en Särnalegend

Det har synts björnar på Fulufjället i alla år. Det steniga landskapet uppe på fjället är nog inte det som lockar björnen mest utan troligen har björnarna sin vandringsväg mellan sina födomarker på norska och svenska sidan.

Jag har själv inte sett spår efter björn på Fulufjället på samma sätt som vid mina besök runt och på Uggarna vid Stenåssjön.

Där har vi otaliga gånger sett spår av björn, dock inte stött på någon.

Ja, det är nog rätt orättvist att prata om Fulufjället bara som "vattendragens och stenarnas fjäll". Nej här uppe finns många fina fjällhedar och grässlätter, och runt- och vid vattendragen kan det vara otroligt frodigt. FOTO: Bild tv. Christer Parthe. Bild th. H. Forslund

Ja, hur var det nu med Zakris vår Särnalegend.

Som jag kommer ihåg historien så började den med ett samarbete mellan Skogsmuseet Lomkällan och Länsstyrelsen Dalarna, det här utspelades sig i slutet på åttiotalet och en bit in på nittiotalet, vad jag minns. Ett par centralfigurer i projektet var Alf Nordin från Länsstyrelsen och den numer bortgångne Stig Eriksson, en man som höll i ganska mycket på Skogsmuseet Lomkällan på den här tiden.

Björnen märktes 1989 och förседes med en spårsändare.

På Skogsmuseet sattes det upp en stor karta där intresserade kunde följa björnens vandringar.

Att Björnen döptes till Zakris berodde på att björnen blev märkt på Sten Zackrissons marker.

Norskt "smörgåsbord"

Zakris gick långa sträckor kors och tvärs, framför allt uppe i våra trakter och fick en dag för sig att besöka det steniga Fulufjället.

Inte så mycket matnyttigt här uppe tänkte nog Zakris och gick sig över på norska sidan av fjället, blickade ut över en bördig dal och stora skogar.

Hmm, och vad var det för ulligt och gulligt som gick där nere i dalen, tänkte Zakris och slickade sig om nosen.

Det här måste undersökas tänkte Zakris, utan att bry sig om vaccinationspass, ty detta hände på den tiden när inte Covid-19 var uppfunnet.

Zakris tog sig ner i dalen som hette Görödal, (men det visste han nog inte). Här nere i Görödal hade man olägenheten att stänga in maten. Zakris gick modstulen vidare genom dalen som nu plötsligt hette Ljørdalen, tog kurs åt Trysilhället och upptäckte snart att här hade man inte läst in maten!

Här fanns käk i stora mängder efter vägarna och "utanför staketen!"

Vår vän Zakris lät sig väl smaka av det uppdukade norska smörgåsbordet.

Ja, man kan faktiskt säga att han var glupsk och åt upp det mesta. Inte alla uppskattar det norska smörgåsbordet har jag hört, men Zakris var nöjd.

Hur var det Helmer Bryd sjöng i visan "Norge", - *Känn det står en stank ända ner till Doggers bank från ditt norska smörgåsbord.*

Visan skrevs som Hasse och Tages humoristiska protestvisa mot Norges många OS-guld i Grenoble 1968.

Jag kan tillägga att inte riktigt alla norrmän och norskor förstod att uppskatta visan.

Till våra yngre läsare kan jag meddela att Helmers Bryd's Eminent 5 Quartet

- som spelade på Hilmers konditori i TV-programserien Mosebacke Monarki, var upplagt som ett slags nyhetssändning på *Mosivisionen från konungariket Mosebacke Monarki.*

Mosebacke Monarki var på sin tid ett enormt uppskattat underhållningsprogram som sändes i TV i från slutet av sextiotalet och en bit in på sjuttiotalet.

Den eminente sångaren i Helmers Bryd's Eminent 5 Quartet var Bobbo Slacke, alias Moltas Eriksson, läkare och psykiatriker från Uppsala.

Tillbaks till Zakris och Norge.

Zakris lät sig väl smaka av det norska smörgåsbordet och gjorde sk. "taberas" på fåren vilket gjorde norrmännen, eller norsker som vi säger här uppe lite förgrymmade.

Då man kunde identifiera björnen som svensk genom spårsändaren. (de borde de väl förstätt direkt utav storleken att björnen var Svensk).

Från Norge ringde man upp Länsstyrelsen Dalarna och bad att man skulle ta hem björnen till Sverige.

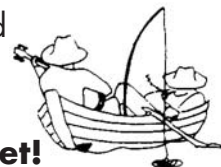
Länsstyrelsen skickade över jägare och spårpatrull som snart hittade och sövde ner Zakris för vidare befordran till Svenska sidan.

Efter hälsokoll släpptes björnen på skogen i närheten av Kringelfjorden fick jag höra.

Forts. Sid 16.

Svårt att hinna med på semestern?

- eller hellre njuter av golf och friluftsliv än tillbringa dagarna med jobbarbyxorna på?

Lugn, vi fixar det!

IDREMÅLARNNA

Jens Martinsson Måleri AB Idre. Tel 0253-204 18. Mobil 073-057 69 22

Vi utför:

in- och utvändiga måleriarbeten samt tapetsering

Idremålarna är din kompletta måleripartner i Idre med omnejd.

Vi utför in- och utvändigt målning samt tapetsering vid nybyggnation och renovering.

I företaget finns lång tradition och gedigen kunskap - vi håller alltid hög kvalitet på våra arbeten.

Välkommen att kontakta oss!

IDREMÅLARNNA

Telefon: 0253-204 18 • Mobil: 0730-57 69 22
www.idremalarna.se • E-post: jens@idremalarna.se

Forts. Zakris...

Zakris vaknade upp någonstans i Kringelfjordsskogarna

Han kände sig lite hungrig efter vilan och mindes ett bra matställe han nyligen besökt. Zakris ställde kosan dit för att se om serveringen fortfarande var öppen?

Nytt telefonsamtal från Norge (nu förmodligen lite argare).

Hämtar ni inte Zakris omedelbart så skjuter vi björnen! Det ville inte Länsstyrelsen så det blev en ny hämtning av Zakris.

Förmodligen så släpptes björnen denna gång betydligt längre bort från norska gränsen (och Kringelfjorden) denna gång.

Jag minns inte att jag hörde något mer om Zakris förrän september 2004 då man kunde läsa i MT:

BJÄSSE FÖLL FÖR KULAN

Zakris - 22 år gammal och 255 kilo tung björn - sköts i Idre i helgen

I 22 år har Zakris klarat sig undan jägare men nu har den stora björnen jagat färdigt. Med några välriktade skott föll Zakris på en myr väster om Idre på lördagsmorgonen. Det var en rejält storvuxen björn på sina modiga 255 kilo.

- Det var rena slumpan att vi fann honom, berättar Kalle Aldén från Idre som tillsammans med svågern Thomas Boström från Mora fällde den stora björnen.

- När vi kom till en myr markerade hunden något och kom farande tillbaka till oss, säger Thomas.

- Vi såg då björnen i hopkrupen ute på myren, fortsätter Thomas.

Björnen höjde sig och spanade antagligen efter hunden samtidigt som Kalle och Thomas i lugn och ro kunde ta stöd och sikta in sig på björnen.

- Vi räknade till tre, men sköt nog båda på ett, skrattar Kalle.

De två första skotten fick björnen att resa sig lite mer och snabbt afyrades två skott till som fällde björnen till marken.

- Nu får vi boxas om skinn, skrattar Kalle som gärna skulle vilja ha skinn till sin restaurang på Idre Fjäll.

Under läppen fanns tatueringen som visade att det var just "Zakris" som föll för Kalle och Thomas kulor.

Halsbandet hade Zakris förlorat för länge sedan och detsamma gällde en av hans kraftiga tänder som var knäckt, kanske efter ett slagsmål med någon annan nalle.

Här slutar historien om björnen Zakris äventyr, men björnhistorier med anknytning till Särna slutar inte här.

Vi fortsätter med historien om en annan Särnabjörn...

LILLA OLLE'S KOMPIS

Mors lilla Olle i skogen gick, Rosor på kinden och solsken i blick...

Alla har väl hört den gamla barnvisan "Mors lilla Olle"

Men det är få som vet att det finns en verklighetsbakgrund till visan. Verkligheten bakom "Mors lilla Olle", så vi återberättar den här.

Statyn står vid Sörsjöns vackert belägna rastplats vid Kvickertjärn Foto: Johnny Hansson

Mors lilla Olle fanns i verkligheten

Text: Särna turism

I den allra sydligaste delen av Särna socken, alldeles vid foten av Fulufället, ligger Morbäckesättern. Där utspelade sig den händelse som skulle komma att ge upphov till den populära barnvisan om Olle som oförfärat mötte björnarna. Olle hette i verkligheten Jon Ersson. Han föddes i den lilla byn Hägnåsen.

Händelsen publicerades i Ny Tidning för Falu Stads Län den 16 januari 1887

SÄRNA

Wid de till Hägnåsen här i socknen hörande sätern tilldrog sig en dag mot

slutet av sisl. september en ganska märklig händelse.

Erik Jonssons hustru Martha och swägerska Anna, hade, berörde dag, lemnat barnen ensamma i skogen, der de plockade lingon.

Det äldsta barnet War en flicka om 8 år, det yngsta en gosse om 1 år och sju månader, de bägge övriga mellan nyssnämnda äldrar.

Under barnens lekar framkomma plötsligen en björnhona med sin unge, slä sig ned tätt invid barnen och börja att, liksom de leka med hwarandra.

Den äldsta flickan blev wäl något förskräckt; men hennes yngste broder, den lilla Jon, så mycket mindre. Forts sid. 18

Walls Särna

Aktiv entreprenör - året om

walls-akeri@hotmail.com

Gräv & chaktarbeten
Betong • Grus

HYR SKOTER och kör själv
- eller HÄNG MED PÅ SKOTERSAFARI
UTHYRNING: skottrar, pulkor, kälkar, kläder

Knappgården Särnaheden

Vi hjälper dig med GRÄV & CHAKT som:

Grundplanering • Dränering • Dikesgrävning • Kabelgrävning • Betong

- Vi har eget grus för leverans -

Hyr vår 5,5 tons minigrävare och gör jobbet själv...

Tel. 070-607 56 02 • Följ oss gärna

Nyheter från Fjätervålen Det händer i vinter...

Jag och många andra naturintresserade Kringelfjordare har haft ett extra gott öga till Fjätervålen genom åren.

Mest för att anläggningen ligger naturskönt inbäddat i härlig fjäll- och fjällskogsmiljö och dessutom har ett betydligt lugnare tempo än de större skid-anläggningarna.

En liten pärla att värna om. Därför känns det naturligt att ta med lite av vinterns nyheter.

Laddstolpar för elbilar

Ladda din elbil vid shopen i vinter. Det kommer finnas 4 uttag och det blir en smidig betalösning via Easy park så ladda gärna ned deras app innan ni kommer hit.

Ny vallabod vid skidshopen

Vi kompletterar med ytterligare en vallabod med bekvämt avstånd till vår skidshop om ni vill fylla på ert vallaförråd.

Gratis att åka längd för alla barn tom. 15 år

Ingen längdknapp behövs för barn från och med denna vinter.

Hundspannsturer

Till denna säsong kommer vi erbjuda ytterligare en härlig aktivitet tillsammans med Polar Passion. Aktuella turer och dagar kommer presenteras på vår hemsida under oktober-november.

Ny längdteknikpark

I år skapar vi en mindre längdteknikbana där barn och ungdomar kan träna teknik, balans och utmanas på längdskidor. Viktigast är att ha roligt samtidigt som du blir säkrare på längdskidor.

Vår nya Längdteknikbana hittar du i början av elljusspåret, mellan campingen och pistmaskinsgaraget.

Ny snowpark i Lavskrikan

Vi flyttar, bygger ut och utvecklar vår Snowpark. Så fort det finns tillräckligt med snö bygger vi 2-3 olika linjer. Grönt - rött innehållande hopp, rails och boxar. Här finns något för alla!

Utökad antal tillfällen för kvällsskidåkning

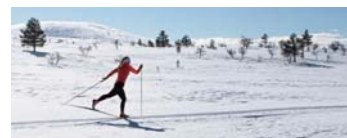
Ski non-stop till kl. 18.00 i nedfarten Örnen den 23, 25 och 30 december, 1, 6 och 8 januari samt alla onsdagar

och fredagar v. 7-16. Ingår i dagskort och längre perioder.

Toppturer & turskidåkning med guide

Toppturskidåkning, utforska områden bortanför vårt lifts-system, hitta orörd snö och få den där härliga kombinationen av skidåkning och naturupplevelse.

Turskidåkning, färdas fritt i skogen och på fjället bortanför spårssystemen där du kan hitta orörd snö och låta din upptäckarglädje visa vägen. Dessa upplevelser sker i samarbete med Fjällguiden Lars Svanerud.

Bilder: Fjätervålen

Fjätervålen

Avkoppling på hög nivå-1002 möh

Köp Idrepasset!
81 nedfarter
Fjätervålen
Idre Himmelfjäll
Idre Fjäll

Vi erbjuder 18 långa, breda och välpreparerade pister samt 48 km fina längdspår, varav 4,6 km är elbelysta. Här finns även wårdshus, närlivsbutik, skidskola, skidshop, skoterturer mm.

SÄSONGENS NYHETER

Gratis längdskidåkning för barn tom 15 år • Nytt mat- och fikakoncept i Wårdshuset
Utökad kvällsskidåkning • Ny snowpark • Elbilsladdare • Ny längdteknikpark • Hundspann
Ny vallabod • Toppturer/Turskidåkning med guide

#ingaköer

#högstabenidallarna

#fjällpåriktigt

Öppet 17 december - 24 april. Ski non stop till kl. 18 den 23, 25 och 30 december, 1, 6 och 8 januari samt alla onsdagar och fredagar v. 7-16.
Tel. 0253-211 43 | bokning@fjatervalen.se | fjatervalen.se

Fjätervålen
- toppen i Idrefjällen

Forts. Mors lilla Olle...

Han går fram till björnarna, kastar risquwistar på dem, matar än den ena än den andra med lingon, och då den stora björnen tycks vilja taga det mesta för sig, avvisar han honom med tillropet "inte du nu!" och räcker bären åt den unga.

Slutligen slår gossen sig ner utmed björnarna, smeker dem och lägger huvudet på björnhonans länd, liksom för att där bereda sig ett sofställe.

Men nu begynte den äldsta flickan att ropa på modren, och vid detta rop samt modrens deraf föranledda dit-skyndande förfogade sig de barnkära björnarna helt makligt till skogs.

- Berättelsen om äfentyret är afgiven af lille Jons egen moder Martha och hennes äldsta dotter, och såsom ett betydande kriterium för sanningsenligheten deraf kan man betrakta den senares naiva beskrivning på "de stora svarta hundarne" och Jons beteende mot dem.

Detta var alltså bakgrunden till den gamla barnvisan

Händelsen i fjällskogen väckte förstås stor uppmärksamhet och blev beskriven i "Fahlu Läns Tidningar".

Artikeln om lille Olles äventyr lästes av bland annat poeten Wilhelm von Braun, som i tolv verser beskrev björnmötet i dikten "Liten pilt i fjällskog gick, rosig kind och änglablick..."

44 år senare, 1895, hittade Alice Tegnér dikten,

Alice Tegnér omarbetade den på sitt sätt och så blev visan "Mors lilla Olle" till. Då var "Olle" sedan länge död.

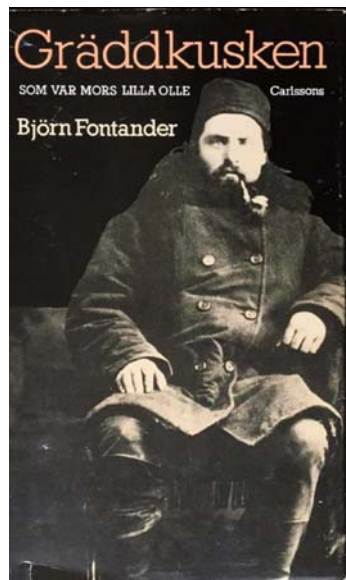

Bild: Bokomslag

Verklighetens "Mors lilla Olle" hette Jon Ersson

- gifte sig med Särnaflickan Elia Simonsson, emigrerade, som de allra flesta av sina släktingar från Hägnåsen, till det stora landet i väster, byggde en farm i Gaylord, Minnesota, och fick nio barn.

Jon avled 1887, endast 38 år gammal. Under sin tid som farmare i USA fick han flera förtroendeuppdrag, bland annat att hämta grädde från

bönderna i området till det kollektivt ägda mejeriet och kallades därför "Gräddkusken" av sina grannar.

John Ersson kurade ihop sig i sin får-skinnspäls. Det var snöyra runt om honom och via släde skulle han plocka upp grädden som sedermera skulle transporteras till tysken Thoeles mejeri.

Ute på gårdarna visste man vem Ersson var, han hade länge varit mellanhand mellan bönderna och mejeriet.

Men, Ersson eftermäle var inte som Gräddkusken. Redan som liten blev han odödligförklarad genom visan... men som mors lilla Olle snarare än John Ersson.

Ur boken "Gräddkusken av Björn Fontander.

Bild: Nationalmuseum

En fin gåva av ABBA-Benny

1995 erhöjll Nationalmuseum originalakvarellen Mors lilla Olle som gåva av den välkända kompositören Benny Andersson.

FISKAR PÅ FULUFJÄLLET

När vi beskriver fulufjällets fauna kan vi naturligtvis inte glömma bort fisken.

På Fulufjället går det att fiska bland annat röding, öring och harr. Den norra delen av fjället har länge varit känt för bra fiske hela året, men höjdpunkterna är fiske i oktober innan första isen lagt sig, och fisket strax före islossningen.

Detta fiske är nästan lika viktiga för sportfiskarna här uppe som älgjakten är för jägarna.

På 1960- och 1970-talet var ädelfisken i princip utslaget, men har kommit tillbaka starkt tack vare att sjösystemen nu kalkas regelbundet.

Sedan 80-talet har Fulufjällets vattendrag och sjöar kunnat bjuda på några av södra fjällvärldens bästa fiskevatten.

Jag har själv läst i gästboken uppe i raststugan vid St. Rösjön att man tagit upp både 40 och 50 fina rödingar vid isfiske. Huruvida man överdrivit eller inte låter jag vara osagt.

Men jag har i alla fall vid ett tillfälle sommardag lyckats få upp 12 fina rödingar, den största vägde 7,5 hg!

Åtskilliga är de kilo fisk jag själv dragit upp i dessa vattendrag genom åren.

Jag har själv sett exempel på stora fångster. Gamle Veiko från Sörnsjön var storfiskare medan han levde och hade hälsan. Veiko visade mig en gång tre fulla 10-litershinkar med insaltat fisk sig när han var på väg hem efter en veckas lyckat fiske.

Läs mer om fiskar på fjället på sid. 11.

Så bra fiske har jag aldrig haft Antagligen är det som den kloke Veiko säger:

- Du bara ränner omkring hela natten som en osalig ande och provar än här än där!

Sätt dig på en bra plats vid ett in- eller utflöde och vänta, fisken kommer förr eller senare.

* FAKTA om djur och natur: Länsstyrelsen Dalarna

Inte alla dagar ter sig så här inbjudande ut när man skall ut och ro långdrag på Rösjöarna.

Foto: H. Forsslund

Det platta fjället bjuder ofta på frisk vind och stora gäss på sjön, och då är det inte fjällgås jag pratar om. Bläst och snöglopp har man fått vara med om många gånger. Men min erfarenhet är att dåligt väder ger bra med fisk, medan varmt och soligt väder är dåligt fiskeväder. Gäller rödingen. Öringen nappar bra varma stilla varma kvällar. Men då får man slåss med myggen istället.

SÄRNAFFÄRN

Välkommen till det "LILLA VARUHUSET" i Särna - mitt i byn

HÄR HITTAR DU bl.a
Järnvaror • Färg • Tapeter • Fiskeutrustning/kort
• Leksaker • Hundartiklar • Återförsäljare för Cylinda produkter, tillbehör • Sängkläder från Värnamo of Sweden och Almanackor 2022, - och mycket mer...

ALCRO
- Sätter färg på det mesta...

Vi är även ombud för: SYSTEMBOLAGET

Minigrill & Café
- med korv och hamburgare, - gott fikabröd och på fredagar räkmackor i vår butik.

Välkommen in

HÅLTAGNING - PIERCING
Vi tar även hål i öron för örhängen etc.

Särnaffärn • Särnavägen 133 • 0253-104 30

FULUFJÄLLET - mina bästa fiskeäventyr

Bilden tagen innan jag hörde talas om "catch and release"

Foto: Christer Parthe

Fulufjället...

- ett fiske äventyr

Mina trevligaste fiskestunder har jag otvetydigt haft bland Fulufjällets otaliga sjöar och vattendrag. Fisken är oftast inte så stor men desto fler.

Sommaren -95, dagen innan den stora väderomställningen kom med sin värmebölja och soliga väder. Då vandrade jag tillsammans med min Eva upp för den branta fjällsidan på Fulufjället.

Vädret var kyligt och det var lite höstlikt med växlande molnighet. Vi stannade som vanligt hos vår sedan många år gode vän och tillika tillsyningsman på fjället, Leif Frölander.

Leif bjuder som vanligt på kaffe och några mer eller mindre sanna historier som han berättar med frenesi.

Vi berättar att vi tänker gå till Skarphån för att återse en plats med många trevliga fiskeminnen.

Det var nu ett par år sedan vi hade varit vid vackra Skarphån, och nu längtade dit igen.

Vi hade gjort ett försök förra sommaren, men när vi kom till Rösjöstugorna var det -2°, och 20 ms. och snöglopp. Vid det sedvanliga kaffet i Rösjöstugorna sa Leif.

- Gå hem till "kolonilotten" igen och elda i brasan och njut av livet över en varm toddy, här är det vansinnigt att stanna. Vi har inte kunnat vara ute på två dagar, sa Leif.

Frusna som vi var så behövdes ingen längre övertalning, utan vi vände raskt hem igen.

Den här gången verkade i alla fall förutsättningarna vara något bättre.

Och efter kaffe hos Leif, gick vi de resterande kilometrarna till Skarphån. Lite "väderspända" var vi ändå för nästan varje gång jag kommit upp på höjden och kan se ner på det glittrande pärlband som Skarphån är en del av, så sätter det igång att regna.

Så blev det även denna gång. Det var dock ett lätt regn som inte besvärade oss nämnvärt och regnkläderna fick stanna kvar i ryggen.

Framme vid vår lägerplats såg allt ut som vanligt.

Till och med den vickande och kluckande stenen som med sitt ljud brukar vaggas oss till sömns fanns där i den lilla ån. Det fanns även något mer! Miljoner och åter miljoner med mygg. Jag brukar vara tålig, men det finns gränser. Vi slog upp vårt tält på den fina gräsbevuxna lägerplatsen.

En plats som vi iordningställt med bänkar och bord av sten några år tidigare.

Jag tog sedan mitt flugspö och gick runt på de välkända platserna, såg vak och gjorde mina kast. Det blev mest trassel och "busknapp". Detta berodde på att det var omöjligt att koncentrera sig med mygg i mun, näsa och ögon.

Jag gick tillbaka till lägret som låg efter den lilla ån. Slängde ut flugan några gånger och fick ett par decimeterstora öringar som jag satt tillbaka. Tillbaka i det myggfria tältet lät jag ån med sitt brus och stenens kluckande söva mig.

Morgonen mötte med en klarblå himmel och säkert 25° varmt.

Vid frukosten sa jag till Eva, det är synd att gå hem nu när finvädret äntligen kommit, - ja men då stannar vi väl. Vi kan väl vandra uppströms? sa Eva Problemet är maten, sa jag.

- Vi har ju potatismospulver, och några fiskar brukar du alltid kunna dra upp, sa Eva. Vi bestämde oss för att gå mot Harrsjöarna. Vi hade en härlig vandring i det klara soliga vädret. När vi väl kom upp en bit mot Harrsjöarna så försvann myggen och livet lekte.

Vid lilla Harrsjön hittade vi ännu en perfekt lägerplats

- på en landtunga som skiljde en långsmal tjärn från Fulubågan som här inte är större än bred bäck.

Vi reste tältet, kokade kaffe, satt sedan och bara njöt av den myggfria tillvaron vid stranden.

Forts. Sid 20

ved

IDRE VEDHANTERING

Björk

Hämta på plats eller beställ utkörning.

IDRE VEDHANTERING • Tel. 073-030 62 09 • F-skattsedel

akehoffman@hotmail.com

Forts. Fiskeäventyr...

Eva lade sig att sola på ett liggunderlag. Magen började kurra och det var dags att fixa något att dryga ut pulvermoset med.

Jag tog flugspöet, satt på en ljus dagslända som påminde om de flygfjärn jag såg och gick sedan runt den lilla sjön.

Det blev tji, som vanligt. Så här tidigt på kvällen så vakar det mest långt ut. Jag tänkte att skall vi få nått att äta innan nattfisket kommer igång så får jag gå till "skafferiet".

– vad fina dom är säger Eva.

Jag fick bara en säger hon med ett leende och sträcker fram en halvkilos glänsande öring.

Jag skrattar och kramar om henne och vi travar tillbaka till vårt läger.

Vi äter de mindre fiskarna till pulvermoset. Eva steker sedan de små och benar ur till morgondagens frukost.

Kvällen är skön och vi är mätta och lyckliga efter en fantastisk dag.

Vi bestämmer oss för att göra en

dåvarande granne och fiskekamrat i Kringelfjorden, Hans Andersson.

Stor-Hasse och Lill-Hasse

Andersson var närmare två meter och jag knappt en och sjuttio cm i strumplåsten. Då vi var grannar och bästa kompisar så gick vi under namnen "Stor-Hasse och Lill-Hasse" i byn. Vi var kanske ett udda par, men vad jag minns var det ingen som kommenterade detta någon gång annat än till namnen.

Jag känner att jag inte vill missa chansen och sticka emellan med minnet av ett av Anderssons och mina fiskeäventyr på Fulufjället.

Andersson en betydligt större man än fiskare

Det var i slutet av sommaren och näterna var inte så ljusa längre. Vi hade fiskat runt Lilla Harrsjön. Jag hade lyckats ta en mindre öring och Andersson två. Ett klen resultat efter tre timmars fiske.

Vi bestämde oss för att gå ner till Harrsjöhåns utlopp. Jag ville följa den lilla ån och se om jag kunde få någon bäcköring, men Andersson ville gå direkt ner till utloppet och ginade över fjällheden.

När jag kommer ner till utloppet fanns ingen Andersson där, fast han borde varit minst en halvtimme före mig. Jag ropade efter honom i halvmörkret, inget svar!

Nu började jag bli orolig.

Visserligen kan man tycka att en person som är nästan två meter lång och

väger en bra bit över 100 kg skulle kunna ta rätt på sig själv.

Jag blev i alla fall orolig och försökte följa en tänkt genväg med utgångspunkt från där vi sågs sist.

En röst från ingenstans

Efter att ha gått ca 500 meter och ropat med jämna mellanrum hör jag en röst som ropar ute på fjällheden. Jag tyckte att jag borde se åtminstone en grå skugga ute på heden, men heden verkar tom!

Jag följer rösten och plötsligt hör jag rösten tydligare, -Hallå, -här är jag!

Jag tittar åt det håll som rösten kommer ifrån. Då ser jag ett par armar, ett axelparti och huvud.

Huvudet som normalt brukar se glatt och trevligt ut, var nu både förbannat och lerigt. Andersson kan nog vara tacksam att det var jag som fann honom.

Hade någon annan nattlig fjällvandra sprungit på denna hemska ande från underjorden, då hade den personen endera dött av skräck eller bestämt sig för att fylla hålet med sten tills den hemska varelsen försvann.

Andersson hade genat över heden som plötsligt bara försvann under honom.

Han hade trillat ner i ett sumpigt myrhål. Som tur hade han fått upp armarna så att han kunde hindra att han sjönk djupare ner.

Det fanns ingen möjlighet att han skulle kunna ta sig upp av egen kraft på grund av dyns sugande.

Forts. på sid 22

"Skafferiet" är välkänt för fiskare på Fulufjället.

Den pyttelilla tjärnen är egentligen bara en utvidgning av den lilla ån som rinner ur Stora Harrsjön mot Lilla Harrsjön. Ån eller bäcken är källflödet till Fulubågan.

Skafferiet är ett välförtjänt namn. Får man ingenting någon annanstans så kan man vara säker på att hämta middagsfisken i skafferiet även om den är liten.

Eva på spaning...

När jag väl kommit fram till skafferiet dyker Eva upp bakom mig med ett metspö i hand.

- Jag lovar att inte störa dig när du drar upp storöringen, säger hon och stryker mig över kinden.

- Jag sätter mig borta vid bäckinloppet och skall vara så tyst, så tyst.

Inga andra fiskare eller fjällvandra-re synt till, solen skiner, vindstilla, inga mygg och massor av vak.

Jag har snart middagen räddad. Visserligen småöring, men vad gör det man kan väl äta flera. Jag vinkar åt Eva att vi skall gå tillbaka till lägret. Eva kommer över till mig och jag visar stolt upp min fångst.

vandring nedströms systemet mot Harrsjöhån för att se hur det ser ut. Vi lämnar fiskesjön kvar i lägret.

Vi vadade över den lilla ån och gick ner mot La Harrsjön.

I den nedre delen av sjön vid Harrsjöhån finns ett besynnerligt system av vikar och uddar som bildar som en liten skärgård. Botten är täckt av den finaste sand.

Den längsta udden slutade i en liten sandrygg där djupet inte var mer än 40 cm. Vi vadade över till andra sidan hån. Vi stannade vid en fin sandstrand badade och drack av det medhavda kaffet.

På Harrsjöhåns norra strand hittade vi en ruin på ca 4 x 2 m av natursten

Det gick inte att avgöra vad det varit, bara att det legat länge utan att röras av människohänder.

Solen gled sakta nedför fjällkanten och vi gick ner mot Stenhån för att hitta ett lämpligt vad. Väl över på andra sidan så börjar vi vandra tillbaka till vårt läger.

Vi ginar över den gräsbevuxna fjällheden. (Fulufjället är det enda fjäll som jag vandrat på som delvis är gräsbevuxet).

Ett stort dyhål fullt av minnen

Jag är nära att kliva ner i ett stort dyfyllt hål som nästan var dolt av gräset.

Jag tittar mig omkring, känner igen mig och minns en sommarnatt för åtta år sedan. Jag befann mig här på Fulufjället tillsammans med min

Välkommen till fjällkyrkoverksamheten!

VINTERNS VECKOSHEMA

TISDAG
Musikkväll i Storsättern.

ONSDAG
Andakt mitt i backen i Fjätervålen.
Musikkväll på Idre Fjäll.

TORSDAG
Kvällsgudstjänster på Idre Fjäll och i Storsättern.

DESSUTOM:
Extra gudstjänster under Jul, Nyår & Påsk.
Dop och vigsel i kapell, kyrkor eller utomhus.

Håll ut, håll avstånd, håll kontakt!

Reservation för felskrivningar och ändringar.

Svenska kyrkan

IDRE * SÄRNA

Veckor, dagar och tider, mer info. och kontaktuppgifter finns på hemsidan, i Fjällposten och affischer.

www.idresarnaforsamling.se

Välkommen till
den vänliga butiken

Handla hemma och hämta på IdreBua
BESTÄLL DIREKT I DATOR / MOBIL - via formuläret på vår hemsida!

Frukt & Grönt

Fräsch frukt och grönt hela året.
Naturligtvis med årstidsanpassning på primörerna

Här hittar du

Stor sortering på LIVS & HUSGERÅD

CHARKAVDELNING med grillat

SMÖRGÅSTÅRTOR på beställning

LOKALA VILT & GETprodukter

FJÄLLRÖDING fryst

EGET BUTIKSBAGERI med CAFÉ

TÅRTOR på beställning

SNITTBLOMMOR & KRUKVÄXTER

Vi är ombud för:

Kassagirot

SVENSKA SPEL

Se veckans erbjudande på hemsidan...

ica.se/idrebua • Vi finns även på Facebook

IDRE BUA Tel. 0253-200 03

SÅ HÄR GÖR DU:

1. Gå in på vår hemsida och välj "Onlinebeställning"
2. Fyll i önskade varor, adress etc. samt önskad upphämtningsdag och tid.

Varuutbud och prisuppgifter kan du se under "E-handla"
Notera varor och skriv in i din "Onlinebeställning"

3. Vi packar dina varor i kassar
4. Du hämtar dina varukassar i butiken på ök. dag och tid.

ica.se/idrebua

Nybakat bröd varje dag

I vårt butiksbageri bakar vi varje dag
gott mat- och kaffebröd

Kafeteria

Stanna gärna och ta en fika med gott kaffe
och nybakat bröd eller en god lunchmacka

Färdiga lunchsallader från ICA

Vi har flera fräscha sallader att välja på
— take away —

ÖPPETTIDER

Mån-Lör 8-20 • Sön 11-20

Välkomna till

ICA
Supermarket

Idre Bua

Mikael och Marie med personal

Forts. Fiskeäventyr...

Fjällslätterna kan vara lömska att gina över när skymningen faller Foto: H. Forslund

Jag drog upp Andersson bit för bit. Det tog ungefär 10 minuter innan han låg pustande på backen. Förvånansvärt nog satt stövlarna kvar på fötterna. Det får man tacka de åtsittande skaften för. Andersson var nedkyld och vi hade ca 5 km till Rösjöstugorna och ca 1,5 till Harrsjöstugan.

Vi fick av Andersson de blöta kläderna och stövlarna. Lufttemperaturen hade nu sjunkit och var nu bara någon plusgrad. Jag överlät min tröja, regnbyxor och ett par sockor. För att inte sockorna skulle bli blöta igen i stövlarna fick Andersson sätta på sig ett par plastpåsar utanpå sockorna.

Regnbyxorna blev det lite problem med. Jag är liten och Andersson närmare 2 meter!

Andersson lyckades dock kränga på sig byxorna, även om de satt som tajts på honom.

Redan vid första steget sprack byxbaken upp och en vit bak lös i natten. Jag tänkte i mitt stilla sinne; tur att det inte finns några brunstiga kronhjortsbocker här uppe, då hade Andersson varit illa ute!

Detta äventyr slutade lyckligt, men hade kunnat sluta på ett helt annat sätt om oturen varit framme. Vi tog oss fram till Harrsjöstugan där vi tände i kaminen och värmdede läte, drack kaffe och torkade kläder innan vi i soluppgången vandrade trötta förbi Rösjöstugorna och ner till bilen.

Åter till Evas och min fjällvandring Jag berättade historien om Andersson och hålet för Eva medan vi vandrade tillbaka till vårt läger.

- Jag minns den där historien och att Hasse inte ville att vi skulle tala om det för hans fru, sa Eva.

Vi lägger oss i ett myggfritt tält med den ljusa sommarnatten lysande genom tältduken. Nattens ljud hörs som om man låg under bar himmel, ljungpiparens sälsamt klagande läte, även en smålom klagat ute på någon av de otaliga fjälltjärnarna. Det är så mysigt så man vill inte somna, utan bara lyssna på fjällhedens ljud.

Dessa lite stilla klagande ljud avbryts plötsligt av något helt vansinnigt.

Ett ljud närmast kan liknas med den galna hackspetten i "Kalle Anka och hans Vänner" som visas i TV på julafton.

Vi sätter oss blixtnabbt upp tittar på varandra, sedan kikar vi ut genom tältduken, där får vi svaret - två ripor får omkring vilt skrattande åt varandra. Riporna får syn på oss och försvinner snabbt och vi somnar lyckliga av en fantastisk dag.

Solen stiger stor och grann upp-över fjällkanten

Jag stiger upp, kokar kaffe, inventerar matförrådet. Fyra knäckebröds-skivor, Evas öring sedan gårdagen, en bit torkat renkött, fyra portioner pulvermos, kaffe och te.

- Vad får vi till frukost? frågar Eva.

Var sin hård brödbit med ett stort lass öring på och en bit torkat renkött.

- Bara EN brödbit! Ja, annars blir det ingen lunch, säger jag. Jag har sparat två knäckebrödsskivor till lunch.

Om vi fiskar kan vi nog klara oss ett dygn till här uppe. Jag kan inte lämna det här livet just nu, detta är nog några av de bästa stunderna i mitt liv. Jag mår så bra - lycklig och fri!

Vi bestämmer oss att stanna ett dygn till, vi dra upp några småöringar till lunch.

Vid tvåtiden säger Eva att hon börjar känna sig sugen på något. Vi bestämmer oss för att gå till Leif i Rösjön, han brukar i alla fall ha lite kex och godis till försäljning.

Enligt kartan skulle det bli en promenad på ca 6-7 km fram och tillbaka.

Leif bjöd som vanligt på kaffe

- och vi passade på att fråga honom om stenruinen vi sett vid stranden Harrsjöhån. Trots att Leif vandrat hundratals mil på fjället genom åren hade han inte sett den. Leif gissade att det kan ha varit ett båthus eller övernattningskoja som används i gamla tider då man låg långa tider på fjället, fiskade och snarade sjöfågel och ripa.

Det kan tänkas att man släpat upp en båt vintertid med häst eller ren. Huset hade säkert haft ett tak av trä och torv en gång i tiden.

Det var inte ovanligt att folk från trakten i gamla tider husbehovsfiskade under några dagar. Fisken saltades sedan ner i kaggar och bars sedan på ryggen ner för fjället i speciella trärammar med läderremmar.

Vi tackade Leif för fikaten och inventerade hans förråd. Fyra chokladkakor, två påsar Ahlgrens bilar samt tre rullar mariekex blev vår proviant för det kommande dygnet.

Vi vandrade tillbaka till vårt läger och hade en fin fiskekväll, middagen var räddad.

Tur det, pulvermos med chokladbitar är ingen höjdare.

Lyckliga och trötta gick vi och lade oss för ännu en mysig natt, och lite sömn.

Jag gick upp i gryningen för att inte missa möjligheterna att fiska lite innan vi började vandringen hem. Fick några öringar som jag tog ur och saltade i så de skulle klara vägen hem. Solen stod redan högt och värmen darrade i luften när Eva kom ut till vår sista frukost vid lägret.

- Kan vi inte stanna ett dygn till? Försökte jag bedjande.

- Vi skulle stannat en natt på fjället och vi har stannat tre. Det får räcka, jag har en del att ta hand om i stugan och du har lovat att laga bryggan, sa Eva.

Vi packade ihop och vandrade tillbaka till Njupeskärs parkeringen för vidare transport till stugan.

I bilen tänkte jag, vi är otroligt lyckligt lottade som har all denna natur!

En fru som gillar dig, och älskar naturen, fjällvandringar och som gärna hänger med på topturer vintertid, fina barn och så Särna-Idre-Grövelsjöfjällen med alla fina äventyr som ligger framför oss och väntar om vi bara får behålla hälsan.

Vad vi åt till middag?

Ugnstekt öring så klart. Dock bytte vi ut pulvermoset mot färskpotatis och en härlig grönsallad. Visst är fjällvattnet gott! Men det satt inte helt fel med en källarsval öl till.

Iskallt uppdrag i Njupeskar

Text: H. Forslund

Foto: Christer Parthe

Iskallt uppdrag i Njupeskar...

Ja det här var några år sedan!

- och jag blev inte så tänd på isklättring så det inga fler försök. Upplevde det som lite väl riskabelt. Många tror att jag är "en riktig äventyrare". Så är inte fallet, - jag vill prova på det som verkar kul- och spännande. (Små äventyr). Men jag vill inte att det skall "pirra för mycket i kroppen".

Efter olyckan på 90-talet - då en van klättrare och instruktör omkom på samma ställe, då fick man dessutom bekräftelse på att isklättring inte var helt ofarligt. Men kul och spännande var det i alla fall just den här gången.

Det är vi som plogar och skottar snö i Kringelfjorden

Behöver du extra skotning/snöröjning på parkering eller uppfarter så kontaktar du oss för offert.

ÖVRIG SERVICE I VÅR VERKSAMHET

Grävning • Tomtplanering • Grävning för husgrunder • Va-arbeten • Kabelsch

BIL: Reparationer • Service • Krocksador Lacksador • Plåtskador • Billackering Däckförsäljning & däckreparation

Oberoende bilverkstad

Vi är en oberoende bilverkstad och arbetar med alla bilmärken på marknaden.

Vi är en auktoriserad plåt- och lackfirma.

ÖPPETTIDER: Måndag-fredag 08.00-16.00

TELEFON: 0253-109 00 • Per 070-359 18 28 • Roger 070-396 16 26

E-POST: per@torvstro.se • roger@torvstro.se

ADRESS: Vägverksvägen 8, 790 90 Särna

PeRo i Särna AB

Det är mars och klockan är 09:00 när jag, Lasse N. och min äventyrlige kompis fotografen Christer Parthe stiger ur bilen på Njupeskärsparkeringen.

Parkeringen är belägen nära trädgränsen på Fulufjället belägen ca 3 mil väst om Särna. Parkeringen hålls sedan någon dag plogad. Vi är utrustade med pjäxor, hjälmar, stegjärn, isyxor, isskruvar, rep och säkringar. Tidigare dagars meja samt den kalla natten, gör att snön håller rätt bra att gå på.

Landskapet efter den obefintliga stigen såg helt annorlunda och spännande ut nu än sommartid, då horder av turister letar sig upp till fallet. Man kände sig som en riktig äventyrare. "Nästan som de riktiga Grabbarna".

Efter ca en timmes, emellanåt lite jobbigt pulsan i lössnö där inte skaren höll, står vi äntligen nere vid fallets fot.

Uppskattningsvis är snön här längst in ca 20-30 m djup på grund av snödrev uppifrån.

En ca 10 m lång lavin hade gått i den inre delen. När vi rekade två dagar tidigare hade ingen lavin gått och snön upp mot fallet verkade stabil.

Fallet hänger mäktigt och grönskimrande.

Den övre delen skimrar i solljus, men hit ner når aldrig solen vintertid. Solen når knappast ner ens under sommaren. Christer berättar att han måste vara här vid fyrasnåret på sommarmorgnarna om han skall kunna få någon bild där solljuset lyser in i ravinen.

Jag är inte helt ovan med klippklättring och lättare bergsbestigning, men is-klättring är något helt nytt, och visst pirrar det lite i magen.

- Vi skall inte så högt upp, säger Christer. Ser du den lite större isgrottan?

Jag tittar upp och ser det gröna hålet 20 meter upp. - Jag och Lasse klättrar upp och säkrar så kan du ha repet som säkerhet om du skulle slinta.

Detta var jag naturligtvis tacksam för. Christer ger mig några råd om hur jag skall klättra. Dessa lugnar knappast ner mina spända nerver.

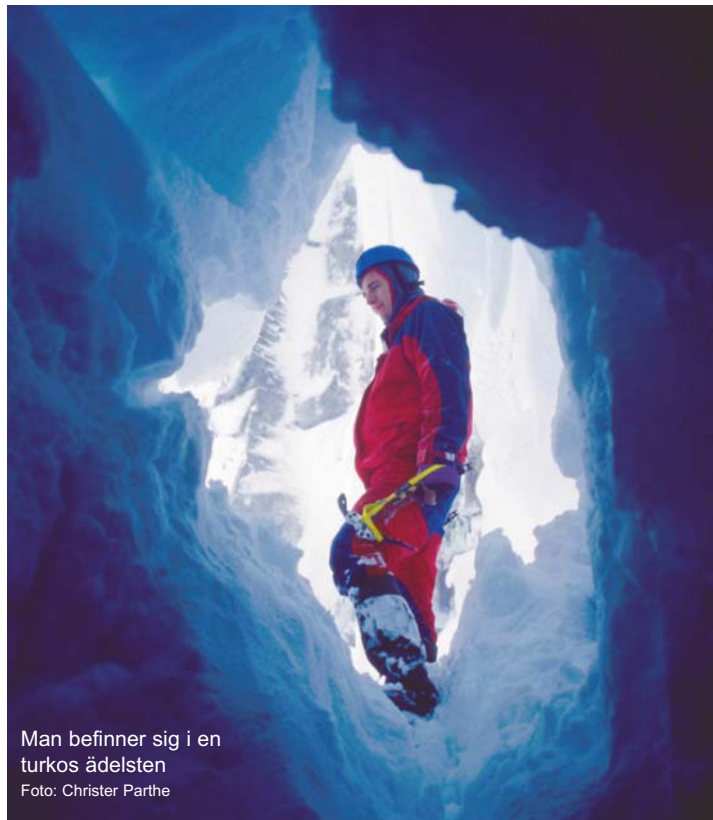
- Vid isklättring bör man helst inte slinta alls, inte ens när man är toppsäkrad med rep. Orsaken är att man kan punktera lungorna med isyxan eller vrida knäna ur led om stegjärnet fastnat i isen, det hade jag fått lära mig under genomgången.

Dessutom får man se upp med lös is som ramplar ner uppifrån, speciellt om man har någon klättrare ovanför sig.

Christer ger sig iväg uppåt med kamerautrustningen på ryggen.

Han sparkar fast stegjärnen, hugger in yxan ovanför sig och provar noga fästet mellan varje kliv. Jag är så upptagen på att iaktta och lära mig klättra att jag inte tänker på att jag står i Christers fallinje.

Plötsligt får jag en liten iskoka i huvudet och blev lite rädd. Vilken tur att man har hjälm, tänker jag.

Man befinner sig i en turkos ädelsten
Foto: Christer Parthe

Att isklättra tar sin tid.

Det tog nog en timme att ta sig upp de 25 metrarna. Christer och Lasse står nu uppe i grottnynningen. Christer slår i ett par sprintar och fäster säkerhetslinan, provdrar och kastar ner ena änden till mig.

- Hasse, du får inte dra så mycket i repet eftersom du klättrar, repet är en livförsäkring om du skulle falla. Jag kommer att ta hem lina genom säkringarna eftersom du klättrar, ropar Christer, faller du så blir det bara någon decimeter, men se upp för ishacken och akta knäna.

Med skräckblandad förtjusning började jag sakta klättra.

Sakta, steg för steg sparkade och högg jag in mig i isväggen. Kände att det tog på andra muskler än man är van vid. Kände att jag hade nytta av vinterns toppturer i ben och armar. En otrolig feeling att bara vara där på isen! Det upptog alla tankar.

När man gör något nytt och som man upplever är "lite på gränsen" av sin egen förmåga får man en meditativ berusning som fyller varenda del av kroppen, en naturens orgasm!

Till slut stod även jag i uppe vid grottnynningen.

- Titta här, säger Christer, man kan gå i bakom fallet. Kolla här vilken läcker bild det kan bli skriker Christer uppjagad när han ser hur ljuset tränger in mellan sprickorna i fallet och det ser ut som man befinner sig i någon turkos ädelsten.

Christer plockar fram kamerautrustningen och börjar plåta. Med lite balanskonster gick det att ta sig in en bit bakom fallet där nya häftiga konstverk i ljus och is trädde fram. Efter en timme var jag både trött i lederna och frusen.

Jag sa nu till min oförtröttliga vän fotografen att nu var det nog dags att gå ner.

Christer kan ibland bli lite tålmodskrävande med sitt fotograferande. Jag glömmar aldrig den vackra höstdagen vi skulle fjällvandrade en längre sträcka och efter tre timmar bara kommit två kilometer!

Så småningom var även Christer nöjd och säkrade min nedfärd.

Nedklättringen gick lite fortare, men inte mycket. När jag var halvvägs kom en ytterliggande en liten isbit studsande. Den slog i hjälmen, studsade mot fallen och in i ansiktet på mig. Jag höll på att tappa taget i förskräckelsen, men lyckade hålla mig kvar. Jag skämdes över att jag är en sådan fegis. Hoppas de inte märktes.

När Christer, Lasse och jag en timme senare lyckats få eld i kaminen i den lilla Njupeskärsstugan och väntade på att kaffet skulle koka upp, satt vi och tittade bort mot isfallet som hängde där vackert men ändå skrämmande. Vi sa ingenting till varandra, vi bara satt tysta och njöt av stunden och äventyret som ännu fanns kvar.

Jag brukar säga "ett bra mått på en riktig vän är någon man kan sitta med och bara njuta av tystnaden, utan att det är besvärande". Många fina bilder blev det naturligtvis. Några har du säkert sett i någon tidning och i annonser för sportutrustning i tidsskrifter.

Isklättring kan vara en farlig sport och bör därför aldrig ske utan duktiga guider och instruktörer.

- Det gäller att kunna läsa isen, välja säkraste vägarna, ha rätt utrustning. Ett kraftigt väderomslag eller temperaturförändring i samband med hård blåst kan snabbt förändra isen och även öka risken för laviner om isfallet ligger så till, säger Christer

I dag skulle jag varken våga eller kunna klättra.

Hans

ALPINT • LÄNGD • TUR
Vi utrustar dig!
Öppet alla dagar 9-18 • Centralt i Idre by

Kunnig personal guidar dig rätt bland marknadens främsta varumärken och modeller av skidor, pjäxor, skidkläder och andra tillbehör.

Prisvärda familjepaket!

Hund
Utrustning/tillbehör för din hund

Vandrarehemsboende

Fiske
Vi har allt för vinterfiske!

10% rabatt vid förbokning av din utrustning via vår webbsida!

Kombihyr skidor/snowboard/längd!

IDRE Fjällens Sport

Tel 0253-203 08 • www.idrefjallenssport.se

Stainhøgs minnesmärke, berättaren själv i mitten Foto: Christer Parthe

Norrmannen som for nedför Njupeskärsfallet i en tunna

Du som läst tidningen från början läste nog att jag berättade för f.d. uppsyningsmannen på fjället, Leif Frölander om minnesmärket efter Ole Stainhaug som for utför fallet i en tunna.

Leif berättade då att han hittat en tunna precis nedanför fallet. Leif bar sedan tunnan hela vägen ner till parkeringen och körde hem den till Tjärnvallen. Leif visade mej tunnan som han hade i trädgården.

Strax efter bron över Njupån finns en stor stenhög som är minnesmärket efter Ole Stainhaug.

Det berättade jag för Exportrådet och delar av Sveriges Riksdag vid en guidning runt fallet och Rösjöarna en augustidag i slutet av 90-talet.

Som researrangör och guide var jag på den här tiden lite känd för mina sanna historier från "verkliga livet".

Gruppen stod alldeles tysta när jag beskrev hur Ole Stainhaug kastade sig utför fallet i sin tunna och naturligtvis omkom.

Som minne efter den händelsen så går ordsborna hit upp varje söndag i juni för att lägga stenar på mineshögen och släppa en nytjärad trä-tunna utför fallet.

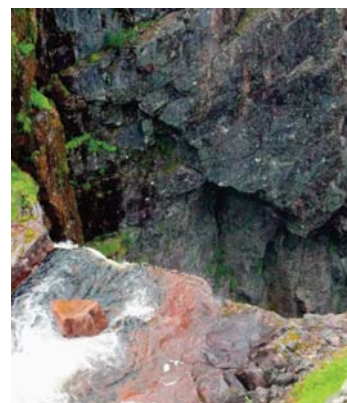
Tystnade bröts av skratt när ett gäng vandrare passerade och alla lade sin sten på högen, och den verkliga sanningen om Ole Stainhaugs minnesröse blev uppenbar.

Min vän naturfotografen Christer Parthe

Ole Stainhaugs tunna Foto: H. Forslund

Här började färden Foto: Christer Parthe

FULUFJÄLLET vinterfjället

Rösjöstugorna • Nedan Fulufjället Foto: H. Forslund

Vinteräventyren på Fulufjället får vänta till en annan gång...

För här får vi tyvärr vinka adjö av mitt hemfjäll för denna gång.

Hans

can-am
OFF-ROAD LIVIN'

ski-doo

LYNX

- SNÖSKOTER
- ATV
- VERKSTAD
- KLÄDER
- TILLBEHÖR

DIN UPPLEVELSE - VÅRT MÅL!

Nya och begagnade maskiner till försäljning

Vi erbjuder skoteruthyrning och guidade turer.

För bokning: boka@idreskoter.nu

Tel: 076 100 87 60

IDRESKOTER & MOTOR AB
0253 - 205 01 www.idreskoter.com
Ljunghemsvägen 23, Idre

Föreningsnyheterna

Ordföranden har ordet...

Hallå go vänner

Så var ännu en sommar till ända!

Och pandemin har väl kanske inte kommit till sitt slut, men den har avklingat mer och mer tack vare att vi snart är vaccinerade allihop.

Muycket börjar återgå till det normala och vi planerar för en som vi hoppas normal vintersäsong (om inget oförutsett händer) med aktiviteter som Nyårsbrasa, Majbrasa, Kul i påsk samt ett försenat 40 års jubileumsfirande.

Kringelfjordens Fritidsområde fyllde som bekant 40 år 2020 och jubileumsfirandet har skjutits fram flera gånger. Mer om detta berättar Skid- & Friluftsföreningen om längre fram.

Fullt i stugorna

Användningen våra stugor slår nya rekord hela tiden.

Förra vintern var den mest besökta hitintills och denna sommar slog nog också alla rekord. "Hemester" är nog förklaringen.

Jag tror och hoppas att intresset för vårt eget fantastiska land och natur är här för att stanna. "Snöglitter" såg vi redan den 11:e augusti i Kringelfjorden! Kanske inget vi längtade efter just då. (Se mina bilder på sid 4 och 5).

Men nu när jag skriver dessa rader längtar jag efter glittrande snökrystaller, så jag tänkte bjuda även er kära läsare på lite av den varan.

Snöglitter

Snöglitter bland ris och stenar

Purpur skuggar vinterkväll

Rimfrostbarr på granens grenar

Varmt och skönt under renskinnsfäll

Het och god glögg värmer iskall mage

Vintersulor i knarrig snö

Vinden hejdas av upp füllad krage

Steglittsång bland fruset gräs och frö

I mörkret tänds lampor i alla fönster

I luften yr snöflingan vit och kall

På frostiga rutor ritas barnen mönster

Nordan sveper fram över drivans vall

Barn bygger roliga snöfigurer
Vuxna faller ner och gör änglar i snön
Farmor ger sig ut på sparkstöttingurer
Pappor kastar snöboll på mammor i lönn

Blåkall is ligger nyblank på fjorden
Solen gör snöytan gnistrande gul

En känsla av frid sprids ut över världen
med hopp om en trivsamt och fredlig jul

Författare okänd

Jag och hela styrelsen för
Samfällighetsföreningen...

- önskar er alla en glittrande och gnistrande fin vinter och övergår till lite information gällande vår verksamhet:

Kurt Pettersson
Ordförande

ANLÄGGNINGAR

HALVÅRSRAPPORT

Lite information om vad som hänt i sommar och planer för vintern

Vattenverket:

Vattenverket har fungerat klanderfritt under den gångna perioden och senaste vattenprov har uppvisat bra resultat.

Reningsverket:

Reningsverket har även det fungerat helt perfekt, och provtagningarna har i vanlig ordning varit utan anmärkning.

VIKTIG - VIKTIGT - VIKTIGT

Vi har fortfarande problem med stopp i pumpar i avloppsnätet på grund av att fel saker har hamnat i avloppet

Det är naturligtvis förbjudet att spola ner annat än det som passerat magen (förutom toalettpapper förstås!)

Var snälla och respektera detta det kostar onödiga pengar och dessutom arbete.

VÄGAR/SNÖRÖJNING

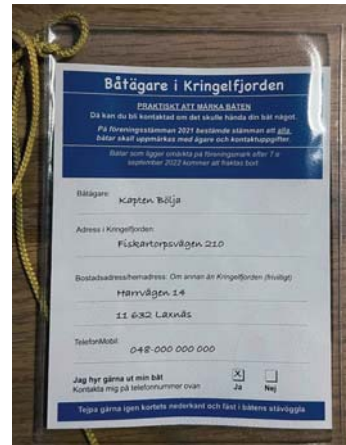
Sedvanligt vägunderhåll med hovning och saltning har utförts på de grusbelagda vägarna under sommaren samt att en del så kallade "potthål" efter Kringelfjordsvägen har lagats. Näverbäcksvägen har fått nytt grus och sladdats.

Vi har samma snöröjare som i fjol (PeRo Särna). Om du har synpunkter på snöröjningen och vägar kontaktar du mig, Kurt Pettersson på tel. 070-601 90 24.

Årsmötesbeslut gällande Samfällighetsföreningen

Årsmötet beslöt att:

- Båtar och kanoter skall märkas upp med namn och kontaktuppgift. De båtar som nästa år inte är märkta förslas till reningsverket för att ett år senare säljas eller skrotas.
- Färdiga väderskyddade läppar kommer att finnas att hämta i informationskiosken fr.o.m. påskhelgen.

- Båtarna som ligger kring badviken bör läggas upp på bockar där de inte är i vägen för badande och vintertid skoteråkare.

- Inga motorfordon på stigen mot badviken under barmarkssäsong. Stigen kommer att skyltas.

- Hastighetsbegränsning, 30 km på del av Kringelfjordsvägen i bebyggelseområdet skall införas. Vägsträckan kommer att skyltas.

- Styrelsen uppmanar alla att framföra eventuella klagomål till styrelsen, inte till dem som jobbar. *Entreprenörerna arbetar på uppdrag av styrelsen och kan och ska inte ta order eller kritik från enskild medlem.*

Från styrelsen vill vi avslutningsvis rikta ett stort tack till alla goda och frivilliga krafter i Skid- och Friluftsföreningen, som med alla sina insatser oförtröttligt fortsätter att sköta väldigt mycket inom vårt område till glädje för oss alla! Extra tuft har det varit att rensa upp efter vintervädrets trädfällningar.

ÖVRIGT: Stugbyn

Här har det dykt upp nya stugor likt svampar ur jorden. Och flera nya hus är under byggnad. Så gott som alla tomter är nu sålda vilket är trevligt.

Elslingorna i stugbyn

Värmekablarna sätts på när risk för frysning finns. Obs. påkopplingen får endast ske av Göran Edlund och Kjell Gustafsson, ingen obehörig får röra kopplingsskåpen.

Undvik frysning och frysskador

En av de absolut vanligaste orsakerna till fruset avlopp är läckande (droppande) kranar och wc-stolar. När dropparna eller svagt rinnande vatten når tomma och kalla avloppsrör fryser det till is och "ljusstörningseffekt" uppstår och hela röret fryser så småningom och du har ett svårtinat avlopp som följd, förutom att du riskerar att få huset översvämmat av vatten.

Årsmötesbeslut/information från Kringelfjordens Ideella Stugbyförenings årsstämma

A. Genomfarten mellan Fiskartorpsvägen och Dalälvsvägen. Styrelsen har beslutat att hålla den öppen för passage i nödsituationer, och att den därmed också ska plogas vintertid.

B. Skotrar och andra tillhörigheter ska inte ställas upp på vägar eller andra allmänna ytor, dessa ska parkeras och förvaras på egen tomt.

Protokoll- och tillhörande handlingar gällande Kringelfjordens Samfällighetsförening och Kringelfjordens Ideella Stugbyförening kan läsas/hämtas på hemsidan under "Medlemssidor".

KONTAKT - INFORMATION

När det gäller vägar och snöröjning kontaktar du mej: Kurt Pettersson på tel. 070-601 90 24

På vår hemsida som sköts av Carina Ström, hittar du svar på frågor gällande Kringelfjorden och vår verksamhet. Frågor till föreningen kan du ställa via "kontakt" på vår hemsida: www.kringelfjordens-stugby.se

Vid akuta ärenden gällande stugbyn, Ring Göran Edlund på telefon: 070-595 09 14.

Äntligen verkar vi få en "gränslöst" fin vinter!

– Vi hälsar våra norska vänner tillbaka till Kringelfjorden?

Inte bara norskar kom till årsmötet och arbetsdagarna.

Uppslutningen har aldrig varit större. Vädret var inte på sitt bästa humör, men det var "rekordgänget"! Det jobbades och stod i trots regn och dis. Det fanns bl.a. jättemycket träd och ris ta hand om sedan vinterns härjningar. En del skog skulle fällas, skidspår renas, sly röjdes, ved till våra slogbodar skulle kapas och huggas. Sedan uppstädning vid Brasudden och återvinningscentralen, nya informationsskyltar sätts upp och mycket, mycket mer.

Tack alla Goa Gubbar, grabbar, tanter och flickor som ställde upp!

Bilder i artikeln: H. Forsslund

ARBETSDAGARNA

Ett fyrtiotal flitiga och glada medlemmar av bägge kön ställde upp och jobbade dessa dagar. Styrelsen bjöd i sedvanlig ordning på sopp-lunch. Den goda ärtsoppan var tillagad av Lillemor Hellström och Gertrud Andersson.

Birgitta och Paul Haberman bjöd (också sedvanligt) på hembakt dopp! Gertrud och Lillemor stod för inköpen och lagade även ärtsoppan från grunden vilket tog en hel del tid innan och under arbetsdagen. Tack tjejer, soppan var jättegod!

Utfört arbete för Skid- & Friluftsföreningen före, under och efter arbetsdagarna:

MASKINHALLEN

Frontdörrarna har fått markfästen och en del av hallen håller på att byggas om för att få en vinterbodad servicedel för att kunna serva maskiner och utrustning vintertid etc.

Ovan före restaurering. Nedan efter.

BADSTRANDEN

Gångvägen ner till badstranden i Fiskartorpsviken har planerats och fått ny beläggning.

För att gångvägen skall hålla bättre framöver så är det förbud mot all motorfordonstrafik under barmarkssperioden. Gångvägen kommer att få "gångvägsskylt" med tillägget "Gäller under barmarkssperioden".

- Själva badstranden har också breddats/förlängts något.

LEDER/SKIDSPÅR har röjts

- Rensning av träd och ris efter skid- och vandringsleder samt efter Kringelfjordsvägen har gjorts och samlats ihop och körts bort. Inte helt färdigställt på grund av de enormt stora mängderna träd och ris och nu i oktober var Jan-Ivar, Göran Edlund och Sture Engberg var ute med grävmaskin och rensade milspåret från större stenar.

- Flera medlemmar har på eget initiativ under våren rensat upp inom vår gemensamägda skogs- & parkmark. Inte minst efter skid- & motionsspåret (2,5 km) där Vello Pihel nästan ensam rensat, och kapat upp de mesta av de knäckta träden, lagt ihop riset i högar och staplat stammarna i snygga travar.

Tack Vello,

- var hämtar du kraft och energi?

ÖVRIGT

- Göran Edlund har sett över och ser vad våra pistmaskiner samt övrig spårutrustning, så allt blev klart till vintersäsongen.

- Brasudden har slyröjts och städats. - Ved till våra vindskydd har kapats, klyvts och staplats i vedförrådet på Brasudden. *OBS. på förekommen anledning så är vi tacksamma om ni som hyr ut stugor med kaminer/öppna spisar talar om för era hyresgäster var ved kan köpas.*

Att vi satt upp en skylt på vedförrådet med text på svenska, engelska och tyska att veden bara är till för våra vindskydd verkar tyvärr inte räcka.

- Stugbydalen har rensats från tallplanter och småträd nere i själva dalen.

Vi rekommenderar stugägare efter dalen att hålla rent från tallplanter nedanför sina hus och även hjälpa till att hålla hela dalen ren från uppväxande skog. På detta sätt får vi behålla en ljus och parklik dal att njuta av.

- Skogen söder om återvinningscentralen har slyröjts på ett sådant fantastiskt vis att skogsbolagen nog blir avundsjuka om de ser detta. Hela detta stora jobb har utförts i stort sett av en och samma familj, familjen Alving som jag tror bor i Styggbäcksringen. (Hoppas jag inte missat något).

TACK ALLA!

Sådana här dagar stärker samhörigheten i en av Sveriges mysigaste byar! Många nya ansikten såg vi. Jättekul tycker vi "gamlingar".

- Ett speciellt tack till er som dök upp med fyrhjulingar/terränggående bilar med släp.

NU I VINTER...

SKIDSPÅREN

I vinter förväntar vi oss en vanlig hederlig och snörik vinter där vi kan umgås precis som vanligt, både ute och inne!

Som vi nämnde så har ytterligare en stor sträcka av milspåret planeras med både maskiner och armkraft i höst. Detta hoppas vi kommer att göra att vi kommer igång med milspåret lite tidigare än vanligt.

Göran och Jan-Ivar sätter igång och packar 5 an och 2,5 km spåren så fort vi fått ett par decimeter snö. Sedan behöver vi en dm. till för att kunna spåra. Milspåret blir av naturliga skäl det spår vi preparerar sist. Sedan kanske skoterspårerna inte hinns med i första vändorna.

Skoterspår:

När föret är optimalt under högsäsong försöker vi hålla våra skoterspår uppkörda. Som mest håller vi 15 km preparerade.

Att tänka på förutom säkerheten vid skoteråkning är att försöka att inte störa omkringboende mer än nödvändigt. Försök att undvika onödiga gaspådrag vid in och utfart från vårt område.

Läs gärna broschyren från snöskoterrådet.

Finns att hämta i informationskiosken vid spårcentralen.

Är du uppe och vill hjälpa till med att sladda/packa skoterspår, kontakta då Göran Edlund 070-595 09 14, eller Mats Andersson 070-603 00 18

Pulka-snowboardbacken

Till jul- & nyårshelgen om vi har tillräckligt med snö pistas pulkabacken. Belysning kvällstid kommer också att finnas under högsäsong.

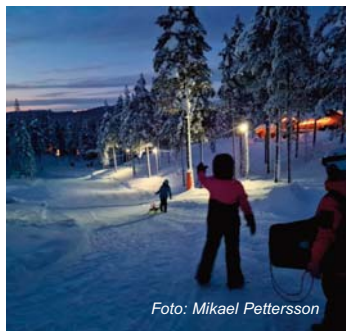

Foto: Mikael Pettersson

Nyårsbrasan

Nyårsbrasan hoppas vi kunna ha precis som vanligt med gratis grillad korv, och varm glögg/saft.

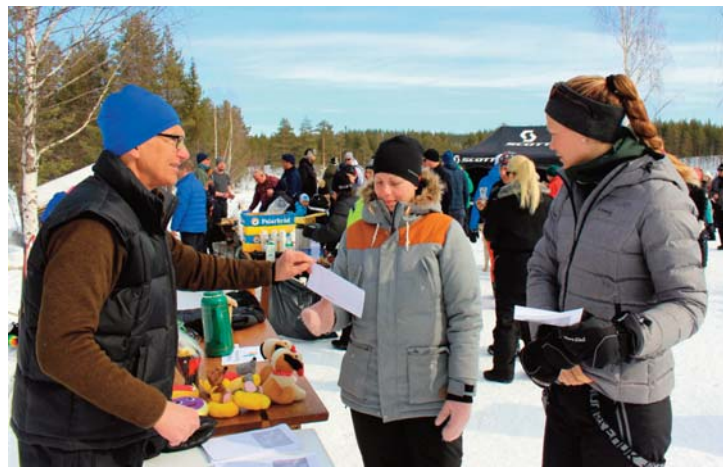
Vi hoppas som vanligt kunna lotta ut det vackra och gedigna konsthandverket "Kringelfjordsbänken".

Här har du goda möjligheter att under mycket trevliga former bekanta dig med dina nya grannar. Vi hälsar speciellt alla nya Kringelfjordare välkomna. Vi planerar tända brasan klockan 16.00 på nyårsafton ute på Brasudden som vanligt.

NYÅRSLOTTERI

KUL I PÅSK

Kul i Påsk - Årets största Begivenhet i Kringelfjorden!

2020 och 2021 blev årets höjdpunkt "Kul i Påsk" som bekant inte så kul, eller snarare blev de inte av alls pga. Corona pandemin.

Nu räknar vi med att vi med att köra ett riktigt topp-program i vår.

Om det mot förmodan skulle vara lite snö, så bara lugn.

Vi har jätte trevliga alternativa program i Kul i Påsk-lådan.

Håll koll på hemsidan, Facebook och anslagstavlan vid spårcentralen.

Vi kommer att uppdatera informationen om både Nyårsbrasan och Kul i Påsk om förändringar skulle ske.

2020 fyllde Kringelfjordens Fritidsområde 40 år

- och det har vi ännu inte kunnat fira på grund av pandemin. Vi hoppas kunna göra något riktigt festligt under 2022.

En skön- och aktiv vinter önskar Hans Forslund, Kjell Andersson och Kringelfjordens Skid- & Friluftsförening

Information från Golfentusiasterna inom:

Idrefjällens Golfbana

Golf på hög nivå

- Kringelfjorden "Masters"2021 -

Kringelfjorden "Masters" — 2021 —

Blev som vanligt en fullträff

Onsdagen den 4 augusti genomfördes årets golftävling för personer med anknytning till Kringelfjorden.

Vi var 12 personer som deltog i år, tre damer och nio herrar.

Tävlingen genomfördes i ett strålande golfväder!

För andra året i rad segrade Tommy Axelsson

- som därmed fick behålla vårt fina vandringspris.

Efter tävlingen genomfördes också en prisutdelning från vårt fina prisbord där alla som deltog fick sitt pris för en väl genomförd tävling.

Välkommen att delta i Kringelfjorden Master2022

Vi enades om att vi skulle ses till nästa års mästerskap som går av stapeln vecka 31, onsdagen den 3 augusti 2022.

Då hoppas vi få se fler golfsugna Kringelfjordare på banan.

Som någon sa:

Det är så trevligt att träffa nya vänner från Kringelfjorden!

Tack till alla som deltog!

Vi ses i augusti

Per Segergren, Thorbjörn Strid, Christer Sjöling

2021 års mästare

Tommy Axelsson fick åter ta emot/behålla det fina vandringspriset av Per Segergren.

Äntligen vinter

Skotrar, nytt och begagnat

ATV Snöslungor Motorsågar
Släpvagnar och Båttrailers

Service & Försäljning

ABRIS särna

www.abris.se

Husqvarna®

POLARIS Brenderup
STIHL®